

Korɛntɛ Shɛɛn **Tudunmɔɔ Pɔli ya sɛmɛ nizhiimɛ** **wemu tun Korɛntɛ shɛɛn mu ge**

Jagɔ ye mu we sɛmɛ we d'a tun wɛ?

Pɔli w'a we sɛmɛ we tun Korɛntɛ egilizi wu mu. Korɛntɛ wu li bye Girekii fiige ki kugbɔɔ le. Kegaana tapyege kulo li bye lii. Yeeponɔ ni yebayaa gbaara Pɔli ya pye Korɛntɛ ni egilizi wu sinduun wu ni (Kapyegɛe 18).

We sɛmɛ we kakana juɲɔ

Tuun wemu ni Pɔli ya we sɛmɛ we ka ge, lee bi wu ta Efese kulo li ni, Azi fiige ki ni. A Korɛntɛ shɛɛn pii di shɛ foro wu na, na wu yege keree kii na. A w'i kee wo ɲɔshɔɔɔ ka sɛmɛ wu ni. Girekii pu bye Korɛntɛ shɛɛn. Kawagaa niɲɛhɛɲɛɛ ki bi bye wà Korɛntɛ egilizi wu ni ge.

Korɛntɛ shɛɛn bi taa taa. Lee wuu na Pɔli ya pu yiri na pu pinne, p'i bye nigin. Wee tuun wu ni Fɛfɛɛɛ Munaa l'a loolodahaa kiimu kaan ge, a Pɔli di kalaa kan pu mu kee wo shɔɔnrigana nizaana shizhaa na. A wu xhɔ na jo sanha taanɲɛɛge shizhaa na we sɛmɛ we ni (1 Korɛntɛ Shɛɛn 13). Wu funɲɔ ki bye w'i pu yeri, n'a daa fɔɔ ya yaa na doroo torogana lemu na ge, p'i lee ɛɛ. Wu funɲɔ ki bye p'i Kile pɛlɛgana li bɛ ɛɛ.

Sɛmɛ wu kafila juɲɔyɔ

1 Korɛntɛ Shɛɛn 1:1-9 Pɔli fò mujuu.

1 Korɛnte Shɛɛn 1:10—4:21 Bɛganhara temu ti bi waagi leni pu tɛ ni ge, Pɔli ya jo ni pu ni tee keree na.

1 Korɛnte Shɛɛn 5 Ná wemu w'a dɔdɔɔɔ ti pye ge, egilizi wu sipyii p'a yaa na wee yeege puyɛ tɛ ni.

1 Korɛnte Shɛɛn 6 N'a daa fɛɛ ya yaa na puyɛ kiiri n'a daa baa fɛɛ mu wɛ.

1 Korɛnte Shɛɛn 7 Celenɛnɛ ni gbajiire ni gbaxɔɔɔ.

1 Korɛnte Shɛɛn 8—10 Yaperɛɛ xaara keree.

1 Korɛnte Shɛɛn 11 Kile pɛlɛgana egilizi ni, ni Kafɔɔ fɛfɛɛɛ yalige ki keree.

1 Korɛnte Shɛɛn 12—14 Fɛfɛɛɛ Munaa jidaan li wo loolodaa keree, ni taanɛɛge keree.

1 Korɛnte Shɛɛn 15 Xuɛnɛ li keree.

1 Korɛnte Shɛɛn 16 Wari wemu p'a pinne la baa fɛɛ pu wo dɛge wu kaa na ge, ni fò keree.

Pɔli ni Sositenɛ fò mujuu

¹ Nɛ Pɔli, Kile ya nɛ wemu yiri wu jidaan funɔɔ ni, na pye Yesu Kirisa wo tudunmɔ ge, nɛ ni wù ceborona Sositenɛ, wèe p'a we sɛmɛ we yàa, na wu tun yee mu. ² Yee piimu pu jɛ n'a daa fɛɛ Korɛnte kulo li ni ge, Kile ya yee piimu yiri na pye wuyɛ wuu, na yi pye fɛfɛɛ Yesu Kirisa wo kariɛɛge ki funɔɔ ni ge. Na fara lee na, yee piimu bɛeri p'a wù Kafɔɔ Yesu Kirisa mɛge ki pɛlɛ na yi yaha xuu wemu bɛeri ni ge, yee bɛ mu wèe ya wu tun. Wèe Kafɔɔ wu jɛ wii, na jɛ yee bɛ wo. Wèe ya yi shaari: ³ Wù To Kile ni wù Kafɔɔ Yesu Kirisa wu niimɛ ni jariɛ kan yi mu.

Pɔli ya baraga tɛri Kile na Korɛnte shɛɛn wuu na

⁴ Nε baraga tεri Kilε na tuun bεeri ni yee wuu na. W'a yee le niime ni Yesu Kirisa wo kariηεεγε ki funηo ni, lee wuu na nε baraga tεri wu na. ⁵ Yee na ηε ni Kirisa ni kariηεεγε ni, Kilε w'a yaηmuyο bεeri kan yee mu. W'a kafila jogana wo laje kan yee mu, na Kilε koro li bε wo laje kan yee mu. ⁶ Kirisa jomο pu wεe ya jo yee mu ge, yee ya pu kemε logo, na pu mara xuuni yi zοlο pu na. ⁷ Lee funηo ni, yee piimu p'a wu Kafο Yesu Kirisa wo cabaηa ki sigee ge, Kilε wo loolodaa la shishiin ya ta xuunηo yee na wε. ⁸ Wee Kilε ye pyaa ki da ba fanha kaan yee mu, fo na she nο wu Kafο Yesu Kirisa cabaηa ki na, kοnhο jaagi xuu wa shishiin ganha ba da yi na kee caηa wε. ⁹ Bani Kilε ηε ηοmεε fο. W'a yee yiri na pa leηε wu Ja Yesu Kirisa wo kariηεεγε ki ni, wee wemu wu ηε wεe Kafο wu ge.

Pοli ya Korεnte sheen pu yeri na pu be

¹⁰ Ayiwa na cebooloo, na yi ηεeri wu Kafο Yesu Kirisa mεge ki wuu na. Yi bε ni yiyε ni! Yi ganha bu waagi wa shishiin yaha wu jε yi tε ni wε! Yi bε yaha wu sii baraga ta yi tε ni! Y'i binne ηοmεε na! Y'i binne fungonyο yi bε na! ¹¹ Bani na cebooloo, nε yi logo wu cεboroshο Kulowe wo sipyii pii ηο na na bεganhara ti wa yee tε ni. ¹² Na pii pu wa yu yee ni na Pοli wuu pee ηε; pii di yu na Apοlοsi wuu pee ηε; pii di yu na Pyεeri wuu pee ηε; pii bε di yu na Kirisa wuu pee ηε. ¹³ Wee tuun wu ni, yee wa giin na Kirisa wu bε w'a taa taa γε? Ta nε Pοli w'a xu yee wuu na korikoritige ki na? Kelee ta nε wo mεge ki na yeε yee ya batize? ¹⁴ Nε na pye nε sipya watii batize yee ni Kiripusi ni Gayusi kadugo na wε, nε Kilε shaari lee wuu na. ¹⁵ Lee funηo ni, sipya wa

shishiin wa da já jo na ne mege na wee ya batize we. ¹⁶ Uun de, can wi! Ne wa Sitefanasi wo puga sheen pu be batize. Li bu foro pii ni, ne sipya watii ce nige ne wemu batize yee ni we. ¹⁷ Bani Kirisa ya ta ne tun na ne wa batizeli pyi we, ga na ne wa Kile Jozaama pu yere li pyi. Ne di wa lee yere li pyi ni sipyii wo fungoᅅᅅo fere ni we, kōnhō Kirisa wo korikoritige ki xu wu ganha bu da bye kaᅅᅅo baa we.

Kirisa w'a Kile wo sefere ni wu fungoᅅᅅo fere ti shee

¹⁸ Bani sipyii piimu p'a piin ge, Yesu na xu korikoritige ki na, pee jomō pe wo yere li ne pee sipyii pii mu ba nahanahara ne we. Ga na ne wē mu Kile wo sefere, wē piimu p'a shō ge. ¹⁹ L'a ka be Kile Kafila wu ni na:

«Ne na ba fungoᅅᅅo fe
 wo fungoᅅᅅo fere ti kyeeᅅi,
 na shizhiinme fe wo laje
 wu pye kaᅅᅅo baa.»*

²⁰ Lee funᅅo ni, yeke fungoᅅᅅo fō w'i da já jo sanha we? Yeke laje fō w'i da já jo we? Kelee sipya wemu wu ne ke koᅅo ke wo jomō ceᅅo ge, yeke wu be di da já jo we? Kile ya ke koᅅo ke wo fungoᅅᅅo fere ti ne pi pye nahanahara. ²¹ Bani ke koᅅo ke, ki ni ki wo fungoᅅᅅo fere ti ni, ki ya já Kile ce wu wo fungoᅅᅅo fere ti funᅅo ni we. Lee funᅅo ni, Kile Jozaama pu wo yere le li ne nahanahara ke koᅅo ke mu ge, l'a taan Kile be mu nago piimu p'a dà wu na ge, wu pee shō pee Jozaama pu wo yere li funᅅo ni.

* **1:19** Ezayi 29:14; Zaburuu 33:10

22 Ayiwa, Yawutuu pii wa naha sheshεεεε kakanhaɲaa shaa p'i kee na nii na; Girεkii pii di fungɔngɔ fεεεε shaa. 23 Ga wèe kunni, Kirisa wemu p'a kori tige na ge, wee wo jomɔ pu yεεε wèe ya byi. Pee jomɔ pe ɲε ɲugyεεgi jomɔ Yawutuu pu mu, na ɲε nahanahara shi wusama mu. 24 Ga Kilε ya piimu yiri ge, p'a pye Yawutuu la, p'a pye Girεkii la, Kirisa wu ɲε pee mu Kilε wo sefεεεε ni wu fungɔngɔ fεεεε. 25 Bani Kilε wo keree kiimu sipyii ya byi nahanahara ge, kee wo fungɔngɔ fεεεε t'a pελε sipyii wo fungɔngɔ fεεεε ti bεeri na; kiimu p'a byi baraga baa wogoo ge, kee baraga ya pελε sipyii pu bεeri wo baraga ki na.

26 Yi bu li sεeri na cebooloo, yee na li ta na Kilε ya yee piimu yiri ge, sipyii wo keree wiigana funɲɔ ni, fungɔnyɔ fεε ɲiɲεhεmεε wa yi ni wε, baraga fεε ɲiɲεhεmεε di wa yi ni wε, sipyigbɔɔ ɲiɲεhεmεε bε di wa yi ni wε. 27 Ga keree kiimu sipyii ya wii nahanahara ge, kee Kilε ya shɔɔnri lɔ na daga na ke koɲɔ ke wo fungɔnyɔ fεε pu shiige. Kiimu p'a wii baraga baa wogoo ge, kee Kilε ya shɔɔnri lɔ na daga na baraga fεε pu shiige. 28 Kaa lemu sipyii ya jεrεɲε ge, kaa lemu na sipyii ya ɲuguni ge, kaa lemu ɲε yafiin bε pu mu-i ge, lee Kilε ya shɔɔnri lɔ na daga na sipyii wo keree ki kyεεgi, kiimu p'a wii ɲuɲɔ na ge. 29 Lee funɲɔ ni, sipya wa shishiin da já wuyε pελε Kilε ɲahagbaa na wε. 30 Wee Kafɔɔ Kilε baraga ni yee ya jé Kirisa wo kariɲεεge ki ni. Wee Kirisa we wu ɲε wèe wo fungɔngɔ fεεεε te. Yesu Kirisa baraga ni wèe ya pye sipyitiimεε Kilε mu, na bye fεεfεε, na ɲuwuuro ta na foro jurumu ni. 31 Lee wuu na l'a ka Kilε Kafila wu ni na: «Wemu

ba da wuyε sɔ, wufɔɔ wu wuyε sɔ Kile wo nibyegee kii funɔ ni.»*

2

Pɔli wo Kile Jozaama yεε Korente sheen mu

¹ Na cebooloo, nε kunnɩ ya she Kile wo Kile Jozaama pu jo yee mu tuun wemu ni ge, nε ta na wo kafilacεnε, kelee na wo fungɔngɔ fεεε she yee na pu tajogo ni wε. ² Bani tuun wemu ni nε bye ni yee ni ge, kaa la shishiin funɔ ya tigi nige nε mu ni Yesu Kirisa yε bε wε, Yesu Kirisa wemu p'a kori tige na ge, fo wee yε. ³ Na fara lee na, na nε yaha yee tε ni baraga bye nε ni wε. Nε bi fyagi bε fo na fuguri. ⁴ Nε Kile Jozaama pu yεε li pye na kalaa wemu kan ge, wee ya ta pye sipyii wo fungɔngɔ fεεε jomɔ wε. Ga nε bi na jomɔ pu yu, Kile Munaa l'i li wo sefεεε ti sheε. ⁵ Kɔnhɔ yee wo n'a daa wu nɔhɔ ganha bu denε sipyii wo fungɔngɔ fεεε na wε, ga wu nɔhɔ di denε Kile yε pyaa wo sefεεε ti na.

Kile wo fungɔngɔ fεεε te

⁶ Ga lee bε na, sipyii piimu p'a fanha ta n'a daa wu ni ge, wεe wo kalaa wu jε pee mu fungɔngɔ fεεε. Tee jε ke kɔɔ ke wo fungɔngɔ fεεε wε. Sefεεε te ti wa ke kɔɔ ke jɔɔ ni ge, t'i jε tee bε wuuro wε. Kɔɔ ke ni ki sefεεε ti wo fungɔngɔ fεεε ti na ba doro. ⁷ Ga Kile wo fungɔngɔ fεεε ti wo yεε wεe ya byi. Kanmɔhɔnɔ li jε tee fungɔngɔ fεεε te. T'a ηmɔhɔ ke kɔɔ ke sipyii na. Kile ya ti gbegele yaha wεe mu fo na ta kɔɔ nɔhɔ sanha zhan wε, kɔnhɔ wεe di ba pεεε ta. ⁸ Ke kɔɔ ke wo sefεεε

* **1:31** Zheremi 9:23

ta shishiin ya tee fungɔngɔ fɛɛɛ ti cɛ wɛ. Pu da bi ta p'a ti cɛ, pu bi da ga Kafɔɔ, Nɔɔɔ Fɔɔ, wu kan pu kori tige na wɛ. ⁹ Ga ma na jo ba y'a ka Kilɛ Kafila wu ni wɛ na tee fungɔngɔ fɛɛɛ te jɛ kaa la:

«Sipya nii sanha daha ja lemu na wɛ;
 Sipya niwii sanha li logo wɛ;
 Sipya sanha wu funɔɔ bɛ sha su li na wɛ;
 Kilɛ kaa ya dan piimu ni ge,
 pee kaa na w'a li gbegele.»*

¹⁰ Na ta Kilɛ d'a lee she wɛɛ na Fɛfɛɛɛ Munaa baraga ni. Bani Kilɛ Munaa ya keree bɛɛri sɛɛri fo na ki cɛni, ali Kilɛ wo kaɲmɔhɔɲɔ ki bɛɛri. ¹¹ Ma bu sipya wii, munaa le li jɛ wu ni ge, lee l'a wu fungɔngɔ cɛni; ni lee ni wɛ, sipya watii da j'a ki cɛ wɛ. Mu li wa Kilɛ bɛ shizhaa na, lemu li jɛ Kilɛ ni ge, sipya wa shishiin da ga lee cɛ wɛ, fo Kilɛ Munaa li yɛ nigin. ¹² Na ta wɛɛ kunni ya Kilɛ Munaa lemu ta ge, lee ya ta pye ke koɲɔ ke wuu wɛ, ga Kilɛ yɛ pyaa ni lee ya yiri, kɔnhɔ Kilɛ ya kasaanɲaa kiimu bɛɛri loolo kan wu mu ge, wu kee bɛɛri cɛ. ¹³ Lee wo kafila wɛɛ wa yu. Wɛɛ di wa ta na wu yu na bɛ ni sipyii wo fungɔngɔ fɛɛɛ ni wɛ, ga yemu Kilɛ Munaa l'a yu wu mu ge, yee wɛɛ ya yu. Lee shegana le na wɛɛ wa Kilɛ Munaa li wo can wu sheɛ na bɛ ni liyɛ pyaa wo kafilajo wu ni. ¹⁴ Ga Kilɛ Munaa jɛ sipya wemu ni wɛ, weefɔɔ da ga gbara lee Munaa le wo keree ki na wɛ, bani wu ma kee wii nahanahara keree wuyɛ nii ni. W'a da j'a ki naha cɛ bɛ yɛɛ wɛ, bani Kilɛ Munaa yɛ nigin gbɔɔɔ ni sipya ya kee naha cɛni. ¹⁵ Lee Munaa le bu bye sipya wemu ni, weefɔɔ na j'a da keree bɛɛri naha shɔɔnri. Sipya wa

---

* 2:9 Ezayi 64:4

shishiin di wa da já jaagi shan be wu na we. ¹⁶ Ma na jo ba l'a ka Kile Kafila wu ni we na: «Sipya weke wu d'a Kafoo fungongoo ce, ni weefoo na já wu kalaa we?»* Ga wèe kunni, wèe ya Kirisa wo fungongoo ke ta.

3

Kile wo kapyebyii pu beeri pu ne kapyebyenii

¹ Ayiwa na cebooloo, li can koo ni, sipyii piimu ya jaari na sahanji ni Fefere Munaa jidaan ni ge, ne ta jo ni yee ni ba ne yaa na jo ni pee ni we. Ga sipyii piimu p'a jaari ke konoo ke wo jidaan wu funnoo ni ge, ne jo ni yee ni ba ne yaa na jo ni pee ni we. Ne yee yaha ba nohoopiire ne we n'a daa wu shizhaa na Kirisa na. ² Lee wuu na ne jirimε kan yee mu. Yalige kemu k'a gbile ge, ne ta kee kan yi mu we, bani yi bi da ga já ki na we. Ali nijaa we be ni yee wa da já yalitigbilege na we, ³ bani ke konoo ke jaarigana na yee wa jaari sanha. Nenwaa ni kafilajehere te ti wa yee te ni ge, na tee yaha wa, ta yee ya jaari me ke konoo ke wo jaarigana na we? Ta yee ya jaari me ce puuro lakuunoo wo jaarigana li na we? ⁴ En yee ba yu: «Poli wo ne ne.» kelee «Apolosi wo ne ne.» Ta yee ya doroo me sipyitiilee torogana na we, piimu ne Kile Munaa baa ge?

⁵ Wee tuun wu ni Apolosi ne joo we? Ne Poli be di ne joo we? Kile wo kapyebyii ye we ne, yee ya n'a daa wu ta piimu ke ne kurogo ge. Kafoo ya kapyenεε kiimu kan kan we mu ge, kee we wa beeri ya byi. ⁶ Tige ne nari, a Apolosi di ki loho le, ga Kile w'a ki pye k'a sho, na le. ⁷ Lee funnoo ni,

---

* **2:16** Ezayi 40:13

tige ki n̄rivɔɔ wu yoo, ki lɔhɔ levɔɔ wu yoo, wee wa shishiin jε yaaga bε wε. Kile wemu w'a ki pye k'a shɔ, na lɛgi ge, wee wu jε jɔnɔ ki na. ⁸ Tige ki n̄rivɔɔ we, ni ki lɔhɔ levɔɔ wu ni, pu bεeri pu jε nigin. Kile na ba pu saraa na bε ni pu bεeri nigin nigin wu nibyegee ni. ⁹ Bani w̄e bεeri pu jε kapyebyerii Kile mu, yee di jε Kile wo kerεye ye, kelee Kile wo piyεye ye.

Wa bεeri wo kapyeηεε ki pyegana li nɔhɔ na bafaa

¹⁰ Ayiwa, Kile ya niimε wemu kan nε mu ge, na saha ni wee ni, nε puga ki nɔhɔ shan yee mu ba popye jε wε, wemu jε fungɔngɔ fɔɔ ge. Watii w'a wu wo puuro jɔ kɔn na byi lee jidaa le na nime. Ga fo wa bεeri bu kasεεge yaha wu wo puuro ti pyegana na. ¹¹ Bani jidaa lemu nɔhɔ k'a shan ge, lee jε Yesu Kirisa. Latii nɔhɔ wa da já zhan nige lee kadugo na wε. ¹² Pii na ba sannii kelee wari kelee pεewa faakageeye taga pu wo labye wu pye lee jidaa le na. Pii bε na ba pu wo labye wu pye ni tiye ni, kelee jà, kelee waha. ¹³ Kiiri wu wo caɲa jii li na ba wa bεeri wo labye tuugo she na fiinε. Bani lee caɲa jii le wo na ki na ba wa bεeri wo labye wu nɔhɔ wolo, na wu shi she. ¹⁴ Sipya wemu bu wu wo labye pye lee jidaa le na, na ki ba wee labye we nɔhɔ wolo k'i ya já yaaga kyεεgi wu mu wε, Kile na ba weefɔɔ saraa. ¹⁵ Ga na ki bu wemu wo labye wu sorogo, weefɔɔ da ba kuduun ta wε. Wufɔɔ ye pyaa kii kunni na ba shɔ. Ga wu shɔgana li wa mε, ba na ma sipya paari, m'a ba da foro ki ni wε.

¹⁶ Ta yee ya li cε na jo yee pu jε Kile wo pεeηεε pugbɔhɔ ki wε? Ta yee ya li cε na jo Kile Munaa l'a tiin yee funyɔ ni wε? ¹⁷ Sipya wemu bu Kile wo

pεεηε pugbɔhɔ ki kyεεgi, Kile be na weefɔɔ kyεεgi. Bani fεfεεε puga ki ηε Kile wo pεεηε pugbɔhɔ ke, yee di ηε kee pεεηε pugbɔhɔ ke.

¹⁸ Sipya wa shishiin ganha ba wuyε faanna wε! Wa ba wuyε wii na fungɔngɔ fɔɔ wee ηε na saha ni ke koηɔ ke wo keree ni, wufɔɔ wu wuyε pye nahanaha, kɔnhɔ wufɔɔ di jรก fungɔngɔ fεεε can can wuuro ti ta. ¹⁹ Bani ke koηɔ ke wo fungɔngɔ fεεε ti ηε nahanahara Kile mu. L'a ka be Kile Kafila wu ni na: «Puyε pyaa wo shizhiinme tifuuyo na Kile ya fungɔnyɔ fεε conɪ.»* ²⁰ L'a ka sanha Kile Kafila wu ni na: «Kafɔɔ ya fungɔnyɔ fεε pu wo fungɔnyɔ yi bεeri ce. W'a li ce na kaηɔɔ wa yi na wε.»* ²¹ Lee wuu na sipya wa shishiin ya yaa w'a wuyε pεεε sipyii wuu na wε. Bani yaηmuyɔ yi bεeri yi ηε yee woyɔ: ²² Ne Pɔli yoo, Apɔlɔsi yoo, Pyεeri yoo, koηɔ ke yoo, ηiifεεε yoo, xu yoo, nime wo keree kii yoo, kiimu k'a ma ge, kee yoo, yee bεeri ηε yee woyɔ. ²³ Ga yeeyε pyaa di ηε Kirisa wuu; Kirisa di ηε Kile wo.

4

Kirisa wo tudunmɔɔ pee ni pu kapyegee

¹ Ayiwa, p'a yaa na wεe wii Kirisa wo kapyebyii, Kile wo can niηmɔhɔmɔ wu kaa ya le piimu keηε ni ge. ² Pu bu kapyenεε kaa le sipya wemu keηε ni, lemu p'a zhaa wu mu ge, lee li wa mε. Wu pye ηɔmεε fɔɔ kapyenεε ki ni. ³ Neyε pyaa ki mu, yee na jรก yemu jo ne shizhaa na, kelee sipyii na jรก kiiri wemu kɔn ne na ge, ne lee la wii naye mu kaa latii wε. Neyε pyaa ki be di wa da ga naye jaagi wε. ⁴ Ne

* **3:19** Zhɔbu 5:13

* **3:20** Zaburuu 94:11

zɔ kunnɪ sanha nɛ jaagi kaa la na wɛ, ga lee di wa nago kanna sipyitiimɛ nɛ jɛ wɛ. Kafɔɔ wu jɛ nɛ kiiri kɔnɔɔ. ⁵ Lee wuu na, yi ganha bu da kiiri kɔn sipya wa shishiin na, na tuun wu ta wu sanha nɔ wɛ. Yi yere fo Kafɔɔ bu shɛ ba! Kaa kaa l'a ŋmɔhɔ womɔ ni ge, wu na ba kee bɛɛri yeege kpɛɛngɛ na, na sipyii zɔɔɔ funɲɔ keree bɛɛri shɛ. Wee tuun wu ni pɛɛŋɛ kemu ya yaa ni wemu ni ge, Kilɛ na ba kee kan weefɔɔ mu.

⁶ Ayiwa na cebooloo, nɛ keree kiimu jo na ni Apɔɔsi shizhaa na ge, nɛ kee bɛɛri pye na shɛ yee na, k'i bye yi mu kalaa. Yemu y'a ka Kilɛ Kafila wu ni ge, kɔnhɔ yi ganha bu yee ye wɛ. Yee wa shishiin ya yaa w'a sipya wa wo mɛgɛ keree taga w'a wuyɛ pɛɛ, wa tɔn di bɛn wu mu wɛ. ⁷ Bani mu wu wa mayɛ pɛɛ mu lee pɛɛgana li na ge, lekɛ l'i wa mu mu na toro pusamaa taan wɛ? Lekɛ l'i wa mu mu Kilɛ ya ta lemu kan mu mu-i wɛ? Ayiwa, ni y'i jɛ Kilɛ wo niganya mu mu, wee tuun wu ni jaha na mu di mayɛ pɛɛ, na li pye kanna Kilɛ ya ta yi kan mu mu-i wɛ?

⁸ Ayiwa na cebooloo, yee wo xuugo ki kunnɪ ya xɔ! Yee ya yaŋmuyɔ yi bɛɛri ta na xɔ! Yee ya jɛri saannaa, na ta wɛɛ di sanha saanra ta wɛ! Nɛ funɲɔ ki wa y'i sii pye saannaa yɛ pyaa pyaa, kɔnhɔ wɛɛ bɛ di binne pye saannaa ba yi jɛ wɛ. ⁹ Bani Kilɛ jɛ kanna kadugo yiri w'a wɛɛ yaha, wɛɛ piimu pu jɛ Kirisa wo tudunmɔɔ pu ge. Wɛɛ jɛ ba sipyii jɛ wɛ, p'a piimu wo kiiri kɔn na yaha xu na ge. Bani wɛɛ ya jɛri yawiiye kɔŋɔ bɛɛri mu ba pee jɛ wɛ. Wɛɛ ya pye yawiiye sipyii mu, ni mɛɛkɛɛ bɛ mu. ¹⁰ Wee ya jɛri sicere fɛɛ Kirisa wo mɛgɛ ki wuu na, ga, a yee kunnɪ di jɛri nime fungɔnyɔ fɛɛ pee, Kirisa

wo kariɲεεge ki funɲɔ ni! Wèe ya ɲeri nime baraga baa sipyii, a yee di bye ni baraga ki ni! Wèe ya ɲeri yafanhaya, yee di pεεɲε taa! ¹¹ Ali nime we be ni, wèe wa gana xuugo ni waga keɲε ni. Cére fâya ya wù yaa wε. Kpɔɔnrɔ t'i nɔni wù na, ɲuɲɔ talenɲε di ɲε wù mu wε, fo na ɲaari ɲaari na yeree. ¹² Wèe ya wu cére kana labye feni. Pu ba wù shehele, wèe di duba pyi. Pu ba wù kana, wù na lee xu wùye ni. ¹³ Ali pu ɲεhe ba wèe mege kyεεgi be, wèe na pu ɲuɲɔ círi ni lotaan ni. Wèe ya ɲeri gara koɲɔ mu. Wèe ya ɲeri kaɲɔɔ baa fo na pa nɔ ba niɲaa ɲε wε.

¹⁴ Di wa pee jomɔ pe ka tun yi mu kɔnhɔ di shiige le yi ɲahaya ni-i de! Ga n'a pu ka na tun yi mu, kɔnhɔ di yi kalaa ba na nagoo ɲε wε, piimu ya dan na ni ge. ¹⁵ Bani ali yee ɲεhe kalaatii ta na nɔ pu kabɔfoɲɔ ke (10.000) be na, to nigin pe wu ɲε yee mu n'a daa wu ni. Wee ɲε ne, bani ne wo Kile Jozaama pu wo yeε li funɲɔ ni yee ya dà Yesu Kirisa na. ¹⁶ Lee wuu na, na yi ɲεeri y'a na wo ɲaarigana li taanni. ¹⁷ Kee funɲɔ ki ni n'a da Timote tun yi mu. Na ɲidaan ja wu ɲε wii, na ɲε ɲomεε fɔɔ Kafɔɔ wo kariɲεεge ki ni. Lemu li wa ne wo ɲaarigana le Kirisa wo kariɲεεge ki ni ge, wu na zhe yi funyɔ to lee na. Lee ɲaarigana li wo kalaa ne gaan teye yi beeri ni egilizii pu beeri mu.

¹⁸ Pii wa bi giin yee ni na ne da guri zhe nige yee yiri wε, a peefεε di tabaara lo le puyε ni. ¹⁹ Ga Kile bu sɔɔ n'a da mɔ nige di she yi yiri wε. Wee tuun wu ni, kafilagbɔ wemu pii tabaara fεε pii wa yu ge, ne ba nɔ wà, lemu li ɲε pu wo se kaa li ge, ne na lee ce. ²⁰ Bani Kile wo saanra ti ɲε ɲɔ kafila kajii wε, ga sefeεε kajii li ɲε lii. ²¹ Ayiwa, leke kaa di wa yee na

wε? Di da se ni yakpɔngɔ ni yi feni laa? Ta di zhe ni taanɲεεge ni lotaan ni?

5

Torogaguunɔ lemu l'aɲa Korɛnte egilizi wu ni ge

¹ Ayiwa na cebooloo, shenɲehemεε p'a yi jo nε mu na dɔdɔɔɔ ta ti wa yee tε ni, dɔdɔɔɔ temu ti ɲε ali piimu bε ɲε Kiricεen wε, pee bε ya gbara ti na-ε ge: Nε logo na yee wa nigin w'a wu to shɔ kɔn shɔ wu na na pye wu shɔ. ² A tabaara di nɔhɔ yee ɲi sanha na taha lee bε na. Le kaa le bi yaa li sii yee ɲahaya tanha xuuni, kɔnhɔ wemu w'a li pye ge, wee di waa laha yi na. ³ Nε wa yee tε ni wε, ga na fungɔngɔ d'a pinne ni yi ni. Nε kunni ya kiiri kɔn xɔ we nά we na, ma na jo nayε pyaa bε ki ɲε wà. ⁴ Ayiwa, yi ba ba yiyε pinne tuun wemu ni Kafɔo Yesu mεge na, na bε wo fungɔngɔ ki na binne ni yi ni, na fara wù Kafɔo Yesu wo sefεεε ti na. ⁵ Y'i wee sipya we le Shitaanni kenε ni! Kɔnhɔ wu ceepuuro ti wo lakuunɔ k'i gyεegi, wu munaa le di ba shɔ Kafɔo Yesu cabaɲa.

⁶ Nuɲɔ wa li na yee p'a yiyε kεε wε! Ta yee ya li cε na jo buuri shizhenhεε nifenhεfenhεε yε t'a myεdɔnhɔɲɔ bεeri yirige wε? ⁷ Yi buuri shizhenhεε nilεεε ti bεeri yeege yiyε tε ni, kɔnhɔ y'i bye myεdɔnhɔɲɔ nivonɔ. Bani li can koo ni shizhenhεε wa yi ni wε, na li kapunɔ pye Nuwuuro ti wo Kalenε li Dubyapige ki ɲε wèε mu, kemu ya wolo na pye saraga wèε wuu na ge. Kee ɲε Kirisa wuyε pyaa. ⁸ Wee tuun wu ni, wù kalenε li gba! Wù ganha bu li gba ni buuri shizhenhεε nilεεε ti ni wε! Lee kɔri ɲε: Wù ganha bu li gba ni kakuuyo,

kelee ni dɔdɔɔɔ ni wɛ! Ga wù li gba ni shizhenhɛɛ baa buuri ni. Wee buuri we ɲɛ can ni fɛfɛɛɛ wè zɔlɔ pu na!

⁹ Nɛ yi ka na tun yee mu na sɛmɛ wu ni jo sipyii piimu p'a taanfɛɛɛɛ pyi ge, jo yee ganha ba gari ni peefɛɛ ni wɛ. ¹⁰ Ga lee wa nago kanna yee pu kɔn laha ke kɔɲɔ ke wo taanfɛɛɛɛ pyevɛɛ, ni ki natakuumɔ fɛɛ, ni ki nagaalaa, kelee ni ki yapɛɛgaan bɛɛri na-ɛ dɛ! Lee bu yaha li pye, fo yi bu foro ke kɔɲɔ puga ke ni. ¹¹ N'a da li shɛ yi na jo sipya wemu bɛɛri w'a yu na n'a daa fɔɔ wee ɲɛ, na taanfɛɛɛɛ pyi kelee natakuumɔ keree, kelee yapɛɛgaanra, kelee na shɛhɛɛ pyi, kelee singbaa, kelee nagaara ge, yi ganha bu binnɛ ni wee wa ni kaa la shishiin na wɛ. Ali yee ya yaa yi pinne li bɛ ni wee sipya wa ni wɛ. ¹² Piimu ɲɛ Kiricɛɛn wɛ, na kiiri kɔn pee na, lee ɲɛ nɛ wo nibyii wɛ. Ga n'a daa fɛɛ piimu pu wa yee wo egilizi wu ni ge, yee p'a yaa na pee wo jurumu wu kiiri kɔɔn. ¹³ Piimu ɲɛ Kiricɛɛn wɛ, Kilɛ yɛ pyaa na ba kiiri kɔn pee na. Ga ma na jo ba l'a ka Kilɛ Kafila wu ni wɛ na: «Yee pu kakuubye wu kɔri yeege yiyɛ tɛ ni.»*

6

N'a daa fɛɛ ya yaa p'a puyɛ yiri fanha puga wɛ

¹ Naha k'a yee pye bɛganhara bu jé yee wa ni wu ceboro tɛ ni, yee da ga shɛ ni pee jomɔ pe ni n'a daa fɛɛ pu mu wɛ, ga piimu ɲɛ Kiricɛɛn wɛ, yee na dɛɛɛ yiyɛ yiri fanha puga, pee mu wɛ? Lee ya saha wɛ. ² Wee tuun wu ni ta yee ya li cɛ na fɛfɛɛɛ sipyii pii pu da ba kiiri kɔn ke kɔɲɔ ke na wɛ? Ayiwa, ni li wa

* **5:13** Dutɛɛnɔmɛ 19:19 ni 22:21-24 ni 24:7

nago yee pu da ba kiiri kɔn ke koŋɔ ke na, keree kiimu ki ɲe kafɛnhɛfɛnhɛŋɛ ge, ɲaha na yee pye yee ganha bu já kee shɔɔnri yiyɛ tɛ ni-i wɛ? ³ Ta yee ya li cɛ na wɛe pu da ba kiiri kɔn ali mɛlɛkɛɛ pii bɛ na wɛ? Ni lee na ba bye, kafɛnhɛfɛnhɛŋɛ kii k'a byi wù tɛ ni ke koŋɔ ke na ge, yee na kee shɔɔnri kanha dii wɛ? ⁴ Na ta kii keree kii k'a di bu jomɔ le yee tɛ ni, sipyii piimu ɲe yaaga bɛ Egilizi koo ni-i ge, yee na dɛɛ shɛ pee pye yi kiirikɔɔn! ⁵ N'a yi yu kɔnhɔ yiyɛ pyaa bɛ di li cɛ na shiige ki ɲe kii. Shen nigin bɛ ya sii yee tɛ ni fungɔngɔ fɔɔ wemu na já cebooloo pu tɛ kayuu jo-e ya? ⁶ Ayiwa, ta l'a saha can na, nago ceboro wa wu shɛ kayuu tenɛ ni ceboro wa ni fanha puga, sipyii mu piimu ɲe Kiricɛɛn wɛ?

⁷ Bɛganhara na jé yee tɛ ni fo na shɛ yee pye yee na yiyɛ yiri fanha mu, lee yɛ pyaa wa yee mu ɲuzogoro. ɲaha k'a yee pye yee ya gbara yee p'a katiibaagaa kii xuli yiyɛ ni-i wɛ? ɲaha na yee di ya gbara ye p'a nanmahara keree xuli yiyɛ ni-i wɛ? ⁸ Ga fo yee na tɛɛ na katiibaagaa ni nanmahara ti pyi. Go yi cebooloo na yee wa ki pyi! ⁹ Ta yee ya li cɛ na jo taa ɲe sipyitiibaalaa mu Kilɛ wo saanra ti ni-i wɛ? Yi ganha ba yiyɛ faanna wɛ! Taanfɛɛge pyevɛɛ yoo, yapɛɛgaan yoo, dɔdɔɔ yoo, namaa piimu bɛ ya puyɛ sinnɛɛ ge, pee yoo, ¹⁰ nagaalaa yoo, natakuumɔ fɛɛ yoo, singbaa yoo, yayirilee yoo, javafɛɛ yoo, pii p'a shishiin tajege wa Kilɛ wo saanra ti ni wɛ. ¹¹ Kii yahaganɔaa kii sipyii pii wa bi bye yee bɛ ni. Ga Kilɛ ya yee jé, na yee pye fɛɛfɛɛ na yeege kakuuyo ni, na yee pye sipyitiimɛɛ Kafɔɔ Yesu Kirisa mɛgɛ na, Kilɛ Munaa li baraga ni.

Kafɔɔ wuuro ti ɲe n'a daa fɔɔ ceepuuro

12 Pii wa yu yee ni na keree bεeri jɔ ya kan yee mu! Ga n'a da li she yi na jo kuduun wa keree bεeri ni wε. Keree bεeri jɔ ya kan, ga nε kunni di wa da ga nayε yaha bulo kaa tuugo bεeri mu wε. 13 Pii bε wa yu sanha yee ni na yacεε kaa na yalige ya yàa, yacεε bε d'a yàa yalige kaa na. Can wu jε wii. Ga caṇa ka wa ma, Kile na ba yi shuun wu bεeri kyεεgi. Ga sipya ceepuuro te kunni, tee ya ta yàa dɔdɔrɔ kaa na wε. Kafɔ wuu na ti jε, Kafɔ bε di sipya ceepuuro ti marani. 14 Kile w'a Kafɔ jε na yeege xu ni, wu na ba wèe bε jε na yeege xu ni wu sefεεε ti baraga ni. 15 Ta yee ya li cε na jo Kirisa yatenyε yi jε yee ceepuuro ti wε? Wee tuun wu ni, nε ma na Kirisa wu wo yatεngε ka lɔ na taga navarashɔ yatenyε sogolo gε? Lee kunni ya saha wε. 16 Kelee ta yee ya li cε na jo sipyaa sipya w'a sinnε ni navarashɔ ni ge, ma ni wu ni, yi bεeri ya jεri ceepuuro nigin wε? Bani l'a ka Kile Kafila wu ni na: «Pu shuun wu bεeri na jεri ceepuuro nigin.»* 17 Ga sipya wemu bu wuyε kan Kafɔ mu, weefɔ ni Kafɔ ma bye nigin wu Munaa li ni.

18 Y'a fe dɔdɔrɔ jaha na. Jurumu wemu sama sipya ya byi ge, wee ya dani wu ceepuuro ti kpεεngε ke na. Ga sipyaa sipya w'a dɔdɔrɔ pye ge, jurumu w'a pye wuyε pyaa ceepuuro ti na. 19 Ta yee ya li cε na jo yee ceepuuro ti jε Fεfεεε Munaa li wo Kile-pεεηε pugbɔhɔ wε? Lee Fεfεεε Munaa le wa yee funyɔ ni. Kile w'a li kan yee mu. Yee jε nige yiyε wuu wε. 20 Bani pεewa na Kile ya yee shɔ. Lee wuu na y'a baraga tεri Kile na ni yi ceepuuro ti ni.

---

* 6:16 Zhenεzi 2:24

7

Celenɛnɛ kelee gbajiire keree

¹ Ayiwa, y'a yegeye yemu ka na tun na mu yi sɛmɛ wu ni ge, wù shɛ yee fɛni. L'a ɲɔ ná mu wu ganha bu cee lɔ wɛ. ² Ga kɔnhɔ dɔdɔɔɔɔ ganha ba byi wɛ, ná bɛeri ya yaa wu cee lenɛ, cee bɛeri di gbaga je ná mu. ³ Ná ya yaa w'a lemu pyi wu shɔ mu ge, wu lee ɲɔ yaha cee wu mu. Cee bɛ ya yaa w'a lemu pyi wu poo mu ge, wu bɛ di lee ɲɔ yaha ná wu mu. ⁴ Bani cee ceepuuro tiyɛ pyaa ɲɛ wu wuuro wɛ, ga wu poo wuuro ti ɲɛ tii. Mu shiin li wa, ná bɛ wo ceepuuro tiyɛ pyaa ɲɛ wu wuuro wɛ, ga wu shɔ wuuro ti ɲɛ tii. ⁵ Wee tuun wu ni, yi ganha ba yiyɛ shege wɛ! Yi bɛshuun na já jo na bɛ yi na, na tuun wa pye yiyɛ kadugo na, kɔnhɔ y'i wee tuun we pye Kilɛ-ɲɛrɛge na. Ga wee tuun we bu doro, y'i guri pye ni yiyɛ ni sanha! Ni lee bɛ wɛ, y'a da já yiyɛ na wɛ, lee funɲɔ ni Shitaanni bɛ na yi taanna wii di yi tɔɔgɔ le jurumu ni.

⁶ Ye n'a yu mɛ yi mu ge, yi yeri yeri jomɔ pu wa pii, li wa fanha kaa wɛ. ⁷ Li da yaha nɛ kaa na, sipyii bɛeri ya yaa pu pye ba nɛ ɲɛ wɛ. Ga wa bɛeri ni wu loolodaa li wa Kilɛ mu. Kaa la wo loolodaa wa wa mu, la betii bɛ wo loolodaa bɛ di ɲɛ wa bɛ mu.

⁸ Ayiwa, piimu pu wa pu sanha gbaya je, kelee na cɛɛ lenɛ-ɛ ge, ni cɛɛ piimu wo namaa p'a xu ge, nɛ funɲɔ na kunni, pee pu kori yaha mu pu yɛ ba nɛ ɲɛ wɛ. Lee ya ɲɔ shɛn. ⁹ Ga pu bu da p'a da já puyɛ na wɛ, wee tuun wu ni p'a yaa wa bɛeri wu gbaga je, kelee na cee lenɛ. Bani, lee ya pɔɔɔ pu mu pu kori yaha wà mu, gbaya kelee cɛɛ la di da pu sorogo.

¹⁰ P'a n'a daa fεε piimu kan xɔ puyε mu ge, ye n'a da jo pu mu ge, yee wa nεyε pyaa wo nijoyo wε, ga Kafɔɔ woyo yi wa yii. Yee yi wa mε jo, cee wu ganha bu da wu gbaga xɔ ná wu mu wε! ¹¹ Cee wemu shiin bu foro wu poo mu, wee tuun wu ni w'a yaa wu wuyε yaha wà ná baa, kelee wu guri shε bε ni nalε wu ni. Ná bε ya yaa wu wu shɔ yaha wε.

¹² Ayiwa, ye n'a da jo pusamaa mu ge, yee wa Kafɔɔ wo nijoyo wε; nεyε pyaa k'a yee yu. Ceborona wa bu bye n'a daa fɔɔ, wu shɔ di jε n'a daa fɔɔ wε; cee wu bu sɔɔ na diin wu mu, ná wu ya yaa wu wu yaha wε. ¹³ Ceboroshɔ wa bε shiin bu bye n'a daa fɔɔ, wu poo di jε n'a daa fɔɔ wε; ná wu bu sɔɔ na cee wu mara wu shɔ, cee wu ya yaa wu foro wε. ¹⁴ Bani na ná wu yaha wu jε Kiricɛn wε, wu ni cee wu bu bye shiizhan, w'a Kile tεεηε. Mu shiin cee wu bε jε wu bu da wu jε Kiricɛn wε. Wu ni ná wu bu bye shiizhan, wu bε ya Kile tεεηε. Lee kaa bε wε, pu nagoo pu na bye kanna pu jε Kiricεen wε, na ta pu d'a Kile tεεηε can can na. ¹⁵ Ga pu shuun wu ni wemu wu jε n'a daa baa fɔɔ wu ge, wee bu jo wu foro n'a daa fɔɔ wu ni, yi wu yaha wu foro wu ni. Wee tuun wu ni n'a daa fɔɔ w'a pye cee wu la, wu shiin ya pye ná wu la, wu na bye wuyε mu. Kile ya yee yiri, kɔnhɔ y'i ba bye jαrijε na. ¹⁶ Bani mu cee n'a daa fɔɔ we, dii m'i da já bye m'i li cε na mu wu da ba ma poo wu jηηɔ wolo wε? Kelee mu ná n'a daa fɔɔ we, dii m'i da já bye m'i li cε na mu wu da ba ma shɔ wu jηηɔ wolo wε?

Mayε yaha ba ma bye a Kile di ma yiri wε

¹⁷ Lee niηε na foro wà, wa bεeri ya yaa w'a jaari w'a sahanj ni wu loolodaa ni, Kile ya lemu kan

wu mu ge. Kile ya wufɔɔ yiri na wu yaha yahama pemu be ni ge, wu da naari w'a sahanji ni pee be ni. Wee kalaa we n'a gaan n'a daa fee pu mu egilizii pu beeri ni. ¹⁸ Kile bu sipya wa yiri na wufɔɔ ta w'a cekɔɔnrɔ pye xɔ, wufɔɔ wu wuyɛ yaha wà mu. Wu shiin bu wemu yiri na wufɔɔ ta wu sanha cekɔɔnrɔ pye we, wufɔɔ ganha ba li shaa nige fo wu gɔn we. ¹⁹ M'a cekɔɔnrɔ pye yoo, ma ya cekɔɔnrɔ pye-e yoo, lee la shishiin kanɔɔ je we. Lemu wo kanɔɔ li wa ge, lee li wa me na Kile wo jomɛɛjogoo ki koo naari. ²⁰ Kile ya wa beeri yiri, na wufɔɔ yaha yahama pemu ni ge, wufɔɔ ya yaa na wuyɛ yaha pee yahama pu ni. ²¹ Kile bi ma yiri na ma yaha bulooro ni, ma ganha bu lee kaa taga ma funɔɔ cɔnri we. Ga taconɔ bu da ki na je ma mu m'a foro bulooro ti ni, m'a yaa ma foro ti ni. ²² Bani sipya wemu Kafɔɔ ya yiri na wu yaha bulooro ni ge, weefɔɔ ya jeri wuyɛ wo Kafɔɔ mu. Sipya wemu be di bu bye wuyɛ mu, Kirisa bu ma yiri, m'a jeri wu bulo. ²³ Kafɔɔ ya yee shɔ pereme pemu na ge, p'a waha shen. Wee tuun wu ni yi ganha bu bye sipyii wo buloo we.

²⁴ Na cebooloo, Kile ya yee beeri nigin nigin wu yiri na yi yaha yahama pemu ni ge, wa beeri ya yaa wu kori pee yahama pu ni.

Mudasiilee keree

²⁵ Piimu pu wa pu sanha namaa ni cèe kalɛ pye na bada-ε ge, yemu n'a da jo pee mu ge, yee wa Kafɔɔ wo nijoyo we, neye pyaa k'a na fungɔngɔ shee pu na. Ga Kafɔɔ wo ceme pu baraga ni, y'a yaa yi dà na jomɔ pu na. ²⁶ Kanhama pe pu wa nime ge, pee kanhama pu wuu na ne li ta jo l'a pɔrɔ wa beeri

mu wu kori yaha ba w'a sii wε. ²⁷ Cee bi jε ma mu, ma ganha bu wu yaha wε. Ma shiin bi jε ma sanha cee leŋε wε, wee tuun wu ni m'a mayε yaha wà mu cee baa. ²⁸ Ga lee bε na, ma jεhε cee leŋε, ma ya jurumu pye wε. Dojɪŋε fucεri nacεbaa bε jεhε gbaga je, wu ya jurumu pye wε. Ga kanhama see wo p'a da ba nɔni gbaya cèe ni cèe kafεε na pu jiiƒεεε ti ni. N'a bi giin di yi juŋɔ wolo pee kanhama pu ni.

²⁹ Ayiwa na cebooloo, ye n'a giin di jo yi mu ge, yee yi wa mε jo koŋɔ ki taaxɔɔ l'a tεεŋε. Wee tuun wu ni, piimu pu wa ni cèe ni ge, pee pu la le puyε ni Kafɔɔ wo labye wu feni. P'i bye kanna cèe bε jε pu mu wε. ³⁰ Piimu p'a mεhεε suu ge, pee di la le puyε ni Kafɔɔ wo labye wu feni. P'i bye kanna pu bi mεhεε bε suu wε. Piimu p'a fundanga pyi ge, pee di la le puyε ni Kafɔɔ wo labye wu feni. P'i bye kanna pu bi fundanga bε pyi wε. Piimu p'a zhɔ pyi ge, pee di la le puyε ni Kafɔɔ wo labye wu feni. P'i bye kanna yaaga bε bye pu mu wε. ³¹ Piimu p'a koŋɔ yaŋmuyɔ ye shaa ge, pee di la le puyε ni Kafɔɔ wo labye wu feni. P'i bye kanna pu bi koŋɔ ke yaŋmuyɔ ye shaa bε wε. Bani koŋɔ ni ki yaŋmuyɔ yi wa da mɔ y'i xhɔ wε.

³² Lee wuu na n'a bi giin jo funzhaga katii ganha bu jé yi ni wε. Sipywa wemu wu jε wu sanha cee lɔ-ε ge, Kafɔɔ wo jidaaŋ keree ki ma bye weefɔɔ wo cɔnrɔmɔ keree. Wu funzhaga kaa bεeri li jε lemu li da wu pye wu taan Kafɔɔ mu ge. ³³ Ga wemu bu cee leŋε, wee ma ke koŋɔ ke wo yaŋmuyɔ kaa taga wuyε funŋɔ cɔnri, kɔnhɔ wu daan wu shɔ mu.

³⁴ Lee funŋɔ ni wu fungɔngɔ ki ma jεri na wu kilee

na se kabaya shuun na. Cèe piimu je gbaga ni we, na fara doɲɲe pushaa na, pee be ma pu funyo shaa ni Kafɔɔ jidaan keree kaa ni, kɔnhɔ p'i já pye Kafɔɔ wuu pu keree ki beeri ni. Ga cee wemu wu je gbaga ni ge, wee wo funzhaga ki ma gaanji ke koɲɔ ke wo yaɲmuyɔ ye yiri, kɔnhɔ wu daan wu poo mu. ³⁵ Yeeyɛ pyaa wo kuduun kaa na n'a ye yu, li wa nago kanna fanha n'a giin di bye yi na we. Ga na funɲɔ ki wa y'i da jaari jaarigazaana na, y'i daha Kafɔɔ nɔhɔ ni ni yi zɔlɔɔ pu beeri ni.

³⁶ Ná wemu bu li ce na wee wa da já wuyɛ co wu curɔ tãan we, wu mehe wu leɲɛ na saha ni wu fungɔngɔ ni. Lee je jurumu we. ³⁷ Ga ná wemu bu li kɔn wuyɛ funɲɔ ni na ta wa shishiin ya wu karamu we, na jo wu da wu curɔ leɲɛ we. Wu bi dà li na, na wu fungɔngɔ kaa li takyɛɛgeɲɛ wa da yiri xuu wa shishiin ni we, ayiwa lee ya jɔ. ³⁸ Lee funɲɔ ni wemu bu wu curɔ leɲɛ, kasaana w'a pye. Ga wemu be bu sɔɔ na wu wo yaha wà leɲɛ baa, lee ya pɔrɔ shɛn.

³⁹ Ayiwa, cee beeri w'a gbaga je ná mu ge, na ná wu yaha jii na, cee w'a pɔ yaha wu na. Ga ná wu ga xhu, wee tuun wu ni w'a pye wuyɛ mu. Ná beeri w'a wu taan ge, wu she gbaga je wee mu, kɔnhɔ wu pye n'a daa fɔɔ. ⁴⁰ Ga ne wo funɲɔ na, wee cee wu bu sɔɔ na wuyɛ yaha wà mu, lee na bɔrɔ wu mu fo xuuni. Ne be di wa giin be jo Kile Munaa li wa ne be ni.

8

Yaperɛɛ xaara

¹ Wù shε nime yapεεε xaara ti wo jomɔ pu feni. Can wu jε wii na jo wèe bεeri pu jε ni lajε ni ma na jo ba yee wa yi yu wε. Ga wee lajε we ya tabaara leni sipya ni. Na ta taanηεεε di se ni n'a daa fɔɔ ni jahha na n'a daa wu ni. ² Sipya wemu ba wuyε wii na wee ya keree cε, Ayiwa wee sanha keree cε ba keree ya yaa k'a jeni wε. ³ Ga Kilε kaa ba dan sipya wemu ni, weefɔɔ Kilε ya cε.

⁴ Ayiwa, yee ya yegenε pye yapεεε xaara ti shizhaa na, na ta wa na já ti xa? W'à li cε na jo yapεεgo jε yafiin bε wε, bani Kilε nigin pe yε wu jε. ⁵ Can kunni wu jε wii, yanmuyɔ nijehεyε wa fugba we, ni jinε ke na sipyii na yi pyi na kilεεε, na li pye kanna kilεεε nijehεmεε pu jε pu mu na fara kafεε nijehεmεε na. ⁶ Ga wèe mu kunni, Kilε nigin pe yε wu jε; wee jε To Kilε, wee w'a yanmuyɔ yi bεeri yàa. Wee wuu bε wèe di jε. Kafɔɔ nigin pe yε bε di jε; wee jε Yesu Kirisa. Wee baraga ni yanmuyɔ yi bεeri wa yàa, wee baraga ni bε wèe wa niifεεε na.

⁷ Ga n'a daa fεε pu bεeri wa sanha we can we cε na fiinηε wε. Pii wa yee ni piimu wa bi tεε na yapεεε kaan ge. Pee ba tee xaara te xaa, pee ma li yaha puyε funyɔ ni na yapεεε xaara ti jε tii. Pu n'a daa wu wo fanha jεε funnɔ ni p'a li ta na pee ya puyε nɔrɔgɔ. ⁸ Na ta jɔyalige di wa da já wèe pye wèe pu Kilε tεεηε wε. Wèe ya te xaara te yaha wà xabaa la, lee wa da yaaga wolo wèe ni wε. Wèe shiin ya ti xa la, lee wa da yaaga le wèe ni wε. ⁹ Ga lee bε na, yi kasεεε yaha yiyε na. Yi na já da yanmuyɔ bεeri li yi jidaan funnɔ ni. Ga wa ganha ga wu jidaan yaha wu pye kajunɔ di baraga baa

fɔɔ tɔɔgɔ le kakuunɔɔ ni wɛ. ¹⁰ Bani mu wemu w'a yu na mu ya yaaga cɛ ge, baraga baa fɔɔ wa bu mu ja mu ya tiin na li yaperɛ la wo pɛɛɛɛ puga ni, ta lee da wu luu waha yaperɛɛ xaara xha na wɛ? ¹¹ Lee funɔ ni, wee ceborona baraga baa fɔɔ wemu bɛ wuu na Kirisa ya xu ge, ta mu wo lajɛ wu ya pye kaɔɔ na bɔɔngɔ nɔ wee na wɛ? ¹² Yi ba lee pyi, yi ceboolo pu jurumu y'a luu. Bani baraga jɛ pu ni keree kiimu wo bye na wɛ, yee wa pu logoo wari na waa kee na. Lee funɔ ni Kirisa yɛ pyaa na y'a wee jurumu wu pyi. ¹³ Lee wuu na, yalige ke n'a da lii ge, kee bu da ki na da bye kaɔɔ di nɛ ceboro tɔɔgɔ le jurumu ni, nɛ na gahari kee yalige ke ni, kɔnhɔ di ganha bu na ceboro wu pye wu to wɛ.

9

Kirisa wo tudunmɔ wu tayerege jɛ kemu ge

¹ Ayiwa, ta nɛ jɛ naye wo wɛ? Ta nɛ bɛ jɛ Kirisa wo tudunmɔ wa wɛ? Ta nɛ bɛ ya wù Kafɔɔ Yesu ja wɛ? Ta yee bɛ pu jɛ wee labye we wo kuduun Kafɔɔ na wɛ? ² Ali pii jɛɛɛ bye p'i ya sɔɔ li na na Kirisa wo tudunmɔ nɛ jɛ wɛ, yee ya yaa yee pu li cɛ na Kirisa wo tudunmɔ nɛ jɛ. Bani yee na jé Kafɔɔ wo kariɛɛɛɛ ki ni, lee li wa li shɛɛ na Kirisa wo tudunmɔ nɛ jɛ.

³ Piimu p'a nɛ kaa yu, na zɔ tɛri nɛ na ge, we kafila we nɛ daga na pu jɔ shuu: ⁴ Na wèe yaha wèe na jɛ Kirisa wo tudunmɔ, ta yalige ni yagbaya ya yaa na gaan wèe mu wù labye wu wuu na wɛ? ⁵ Ta li ya saha nago wèe bɛ pu wù wo shɔ wa lɔ, wee di da jaari ni wù bɛ ni ba Kirisa wo tudunmɔ pusamaa,

ni Kafɔɔ wo ceboronamaa pee, ni Sefasi* yε jε-ε wε? ⁶ Kelee nε ni Barinabasi ni, ta wèe yε p'a yaa na labye watii bε pyi, kɔnhɔ wù na já w'à wù jɔlige taa? ⁷ Mii yee d'a li logo, wa w'a sɔrɔsiire pyi, wufɔɔ di nɔhɔ kuri yere ni wuyε ni wε? Kelee wa wu ερεzen tiire nɔri wu ganha ba ti nagoo li-i wε? Kelee wa w'a yapɔrɔyɔ naha, wu ganha ba yi jirimε gbuu-i wε?

⁸ Yi ganha ba giin na yemu sipyii wa yu ge, na yee yε nε pye na tɔɔgɔ tasinηε wε. Bani yee ninuyo y'a ka Kilε wo saliya wu bε ni. ⁹ Kilε tudunmɔɔ Musa ya yi ka saliya wu ni na: «Ma ganha bu jò le nù jɔ na na wu yaha wu na shinma tanhana tanhana wε.»* Ta niiyε yε ni Kilε ya wu funηɔ shaa na ye jo? ¹⁰ Li can koo ni, ta wèe wuu na bε w'a yi jo wε? Wèe wuu na w'a yi jo kunni. Bani li waha l'i waha, wemu w'a faa pyi ge, w'a yaa w'a wu pyi wu da daa; wemu bε w'a shinma sani ge, wu bε di da wu sani, wu da daa wu taa le na.

¹¹ Ayiwa, wèe p'a Kilε jomɔ pu nuguro nugi yee mu. Wee tuun wu ni wèe bε na lɔ yee kenε yanmuyo ni, ta lee ya ye wèe na? ¹² Ni pii di wa wee kuduun we taa yee mu, ta wu ya yaa ni wèe ni sanha na toro peefeε tãan wε? Ga wèe ya ta lee pye wε. Wèe ya kanhama tuugo bεeri soro wùye ni, kɔnhɔ kaa la shishiin ganha ba bari Kirisa wo Kilε Jozaama pu yεε li na wε. ¹³ Yee kunni d'a li cε bε na jo piimu pu wa labye pyi Kilε-pεεηε pugbɔhɔ ki ni ge, Kilε-pεεηε pugbɔhɔ ki ni pee wo jɔlige ya fɔro. Piimu bε pu wa saraya nizogoyo yi wo saraya yi tawologo

---

* **9:5 Sefasi:** Arameye sheen jomɔ pu jε pii, Girekii ma jo na Pyεri. Ke mege ke kɔri wu jε na faaga. * **9:9** Duterenɔme 25:4

ki ni ge, pee be wo tahaa wa fòro yee saraya ye ni. ¹⁴ Lee ninunɔ funɔ ni Kafɔ be ya li koro yaha nago piimu p'a Kile Jozaama pu yeε li pyi ge, pee wo nɔlige di da fòro lee yeε li ni.

¹⁵ Ga ne ta le kuduun kaa le la shishiin sha yee mu we, ne di wa ye kani be nago wee kuduun we di da nani na na we. N'a xu be, ne lee funɔ lo na toro di ke fundanga ke yaha ki shɔ na na. ¹⁶ Ne da ja da Kile wo Jozaama pu jo kaa taga da naye peε we. Bani na pu yeε pyi, lee ya neri ne nɔni ni fanha kaa. Ne bu bye ne pu yeε pyi be we, bɔngɔ ki da nɔ ne na. ¹⁷ Li da bi da nago kanna neye pyaa mu l'a taan, a ne ganha na Kile Jozaama pu yeε li pyi, wee tuun wu ni ne bi yaa ni saraa ni. Ga ni pu jo w'i ya ta w'a foro neye pyaa ki ni we, wee tuun wu ni labye wemu ye kaa l'a le na keje ni ge, wee n'a byi.

¹⁸ Ayiwa, wee tuun wu ni leke di wa ne wo saraa wu we? Na Kile Jozaama pu yu sipyii pu mu ma ni, kuduun wemu be w'a yaa ni na ni ge, di ganha ba wee be shaa we. Lee ni ne wo saraa w'a fòro.

¹⁹ Ne je sipya wa shishiin wo bulo we; ga lee be na ne kunni da naye yaha bulo sipyii beeri mu, kɔnhɔ di ja sipyijehemeε ta Kirisa mu. ²⁰ Ne bu bye ni Yawutuu ni tuun wemu ni, ne be na naye pye ba Yawutu je we, kɔnhɔ pu nijehemeε di juwuuro ta. Piimu p'a jaari na sahanj ni Kile tudunmɔ Musa wo saliya wu ni ge, ne bu bye ni pee ni, ne be na bye ba pee je we, na ta li can koo ni, ne Musa wo saliya wu koo jaari we. Ga ne ma lee pyi, kɔnhɔ pu nijehemeε di juwuuro ta. ²¹ Piimu pu je pu ya Kile tudunmɔ Musa wo saliya wu koo jaari-i ge, ne bu bye ni pee ni, ne be na bye ba pee je we; kɔnhɔ pu nijehemeε di juwuuro ta. Ga lee di wa

nago kanna nε ta na Kile wo saliya wu koo jaari-i dε, bani Kirisa wo saliya wu koo nε jaari. ²² Piimu fanha k'a cεre n'a daa wu ni ge, nε bu bye ni pee ni, nε bε na nayε pye ba pee jε wε, kōnhō pu ni jehemεε di fanha ta. Lee funjō ni, piimu bu bye pyegana bεeri na, nε bu bye ni pu ni, nε bε na bye ba pu jε wε; kōnhō li pye pyegana bεeri na, nigin nigin wa di juwuuro ta pu ni. ²³ Kile wo Jozaama pu wuu na nε lee bεeri pyi, kōnhō na bε di ba da pu kuduun wu ni.

²⁴ Piimu p'a jahazhaanri tafere ti fe ge, ta yee ya li cε na pu bεeri pu ma baa, ga shen nigin ye pe na ba jahagbaa li ta wε? Wee tuun wu ni yi bε pu la le yiyε ni, y'i da fe, kōnhō yi bε di ba kuduun ta.

²⁵ Piimu p'a tee jahazhaanri tafere ti fe ge, pee ya pu ye tanha keree nijehenεε na. Pee wa pu wuu li pyi kuduun wemu kaa na ge, wee ya xhuu. Ga wεe wa wu wuu li pyi kuduun wemu kaa na ge, wee da ga xhō wε. ²⁶ Lee wuu na nε na wo tafere ti fe, ga nε ti fe jubadin wε; nε na wo kagurukpōnyō yi bε pyi, ga nε wo kaguruyo yi wa se kafεεge na wε. ²⁷ Nε na ceepuuro ti kana xuuni na nayε co can can na keree nijehenεε tãan; kōnhō di ganha bu Kile Jozaama pu jo sipyii pu mu, nayε pyaa di dεreε pa buun wε.

10

Izirayeli shēen wo keree k'a pye wèe mu naha sheshēere

¹ Na cebooloo, le l'a wèe sefelεε pu ta na pu yaha pu na jaari siwaga ki ni ge, yi funjō ganha bu wō lee na wε. Naha ja k'a pu bεeri mara, a pu bεeri di ba suumō lōhō ki kōn jeri. ² Pu bεeri p'a batize naha ja

ke, ni suumɔ lɔhɔ ki ni, na bye ni Kile tudunmɔ Musa ni kariɲεεge ki ni. ³ Kile ya yalige kemu kan pu mu na yiri fugba wu ni ge, pu bεeri p'a kee li. ⁴ Kile ya lɔhɔ kemu kan pu mu ge, pu bεeri p'a kee gba. Bani fεfεεε faaga k'a bi pinne ni pu ni, na lɔhɔ kaan pu mu. Kirisa wu bye kee faaga ke. ⁵ Ga le bεeri kadugo na, pu niɲεhemεε kapyegee ya pa daan Kile mu wε, lee l'a pu pye p'a xu siwaga ki ni.

⁶ Ayiwa, kii keree kii ya pye na she wεe na, kɔnhɔ wεe bε ganha bu da lakuuɲɔ yaha ki wu le koguunɔ ni ba pee ya pye wε. ⁷ Pii wa bi yapεεε kaan pu ni. Yi bε ganha bu yiyε yaha yapεεgaan ba pee ya pye wε! L'a ka pee shizhaa na Kile Kafila wu ni na: «Sipyii p'a tiin na li, na gba, lee kadugo na, a p'i xhɔ na shɔ to xɔnhɔrɔ na na xhɔnhɔni pu yapεεε nahagbaa na.»* ⁸ Pii wa bye pu ni dɔdɔɔ. Yi bε ganha bu da yiyε yaha dɔdɔɔ ba pee ya pye wε! Piimu p'a tee dɔdɔrɔ ti pye ge, sipyii kabɔfoɲɔ kelεε shuun ni taanri (23.000), pee p'a xu pu ni caɲa nii nigin funɲɔ ni. ⁹ Pii wa Kafɔɔ taanna wii pu ni. Yi bε ganha bu da zɔɔ yi Kafɔɔ taanna wii wε! Piimu p'a lee pye ge, wɔlɔɔ p'a pee nɔ na gbo. ¹⁰ Pii wa bi ηmunu-ηmunɔ pu ni. Yi bε ganha ba ηmunu-ηmunɔ ba pee ya pye wε! Piimu p'a lee pye ge, mεlεkε munaawuumɔ w'a pa pee bεeri gbo.

¹¹ Kii bɔɲgɔ keree kii bεeri ya pee ta, kɔnhɔ k'i já pye naha shεshεεε wεe mu. P'a kii keree kii ka, kɔnhɔ k'i ba bye kalaa wεe mu, wεe piimu pu ɲε taaxɔɔ li kɔɲɔrɔ na ge. ¹² Wee tuun wu ni sipya wemu w'a wuyε wii na wee yeregana ya ɲɔ ge, weefɔɔ wu la le wuyε ni wu ganha bu da guruɲɔ do

* **10:7** Ekizode 32:6

wε. ¹³ Nɔwuuro temu t'a yee taa ge, tee ninuuro t'a sipyii pusamaa bεeri taa. Kile je nɔmεε fɔɔ, wu da ga sɔɔ yee nɔhɔ ki wolo fo di zhe doro yi fanha ki tɛhɛnɛ tɔan wε. Ga tuun wemu ni nɔwuuro ti da ba nɔ yi na ge, Kile na fanha kan yi mu, kɔnhɔ yi jɔ ti xu yiye ni, na guri na taforogo bε kan yi mu.

Wù wùye tanha yapereε keree tuugo bεeri na

¹⁴ Lee wuu na na taanɔiinεε, yi sii yi tɔɔgɔ wolo yaperegaanra ni fεεfεε! ¹⁵ Y'a keree kɔri cε, lee jogana le n'a yu ni yi ni. Ye n'a yu yi mu ge, yiye pyaa bε ki yi wii! ¹⁶ Wèe ba da Kafɔɔ fεfεεε yalige ki li, wèe ma baraga taha Kile na na yagbaga kemu gba ge, ta kee wa ma li shεε na Kirisa ni wèe je karijεεge ni wu shishan pu baraga ni wε? Buuri wu bε wèe ma daa daa wùye na ge, ta wee bε ya li shεε na Kirisa ni wèe je karijεεge ni wu ceepuuro ti baraga ni wε? ¹⁷ Buuri jɔnɔ nigin ye ki je. Ali na wèe yaha wèe ya jehe bε, wèe bεeri ya pinne na bye ceepuuro nigin. Bani wèe bεeri p'a ke buuri jɔnɔ nigin we taani wùye na.

¹⁸ Lemu li bi byi Izirayeli nagoo pu niɛ ni ge, yi yi funɔ kɔn lee na. Piimu p'a bi ma saraga yanmuyɔ yi li pee ni ge, ta pee je ma bye ni Kile ni karijεεge ni wε? Bani Kile wogo ki je saraya nizogoyo yi tawologo yaaga ke. ¹⁹ Leke nε jomɔ p'i wa zheε wε? Na kapɔɔ li wa yapereε ki na laa? Ta xaara te p'a gbuu ki na ge, tee na kapɔɔ li wa? ²⁰ Bada, lee la bε wε. Ga nε wo jomɔ p'a li shεε nago yanmuyɔ yemu yaperegaan p'a wo na gaan yapereε ki mu ge, jo jinaa mu p'a yee kaan, yi wa gaan Kile mu wε. Nε funɔ di wa yee pu pye karijεεge ni ni jinaa ni wε. ²¹ Yee da jɔ da gbuu Kafɔɔ wo cεεgbuu

li ni, yi da se y'a gbuu sanha jinaa be wuu li ni we!
 Yee da ja da li ni Kafoo ni, yi da li ni jinaa be ni we!
 22 Kelee ta w'a giin wu Kafoo wo niizhaga ki yirige?
 Ta wee fanha ya nehe wu wogo na?

*N'a daa fee pu kapyegge ya yaa na nooro tere Kafoo
 mege na*

23 «Keree beeri no ya kan» ba yee wa yi yu we;
 ga kuduun ne keree beeri ni we. «Keree beeri no ya
 kan», ga keree beeri di wa da zhe ni yee ni naha na
 n'a daa wu ni we. 24 Wa shishiin ganha ba wuyee
 nigin wo kuduun keree shaa we! Wa beeri ya yaa
 w'a kaa pyi lemu wo kuduun wu ne watii na ge.

25 Xaara tuugo beeri y'a na ti beree caan na ge, yi
 ganha ba ti keree yegee we, y'a ti xaa! Yi ganha bu
 nakaara ta shishiin yaha yi zoloo pu na tee wuu na
 we! 26 Bani l'a ka Kile Kafila wu ni na: «Niye ke ni
 ki yanmuyo beeri yi ne Kafoo woyo.»*

27 Wemu ne Kiricen we, wee wa bu yi yiri yalige
 na wu puga, yi bu she wa, wu bu she yalige tuugo
 beeri kan yi mu, yi ganha bu ki keree yege we. Yi ki
 li yi ganha bu da nakaara ta shishiin yaha yi zoloo
 pu na we! 28 Ga wa bu yi pye: «Yareee xaara ti ne
 te de!» Wee tuun wu ni, yi ganha bu ti xa nige we!
 Wemu w'a yi funno to ge, nakaara ti ne wu zo wu ni.
 Lee wuu na, yi ganha bu ti xa we! 29 Ne wa ye yu
 yee wo zoloo pu wo nakaara wuu na-e de! Ga wemu
 w'a yi funno to ge, wee wo zo wu wo nakaara wuu
 na.

Ayiwa, pii na ba jo yee ni na: «Naha na watii wo
 zo nakaara di da ba deree jaagi shan ne na we?»

30 Yalige ke ne da lii ge, ne bu baraga taha Kile na

* 10:26 Zaburuu 24:2

kee wuu na, lekε di da ba jaagi shan nε na kee wuu na, nε d'a baraga taha na xɔ Kilε na wε?

³¹ Lee funɲɔ ni, yaaga kemu y'a da lii ge; yaaga kemu y'a da gba ge; kaa tuugo bεeri y'a da bye ge, kii bεeri ya yaa na nɔɔɔ tɛri Kilε na. ³² Wa shishiin ganha da kaa pye yi ni lemu na Yawutu wa, kelee Gireki wa, kelee Kilε wo Egilizi wu sipya wa ɲuɲɔ kyεegi wε. ³³ Yi pye ba nε ɲε wε! Nε la le naye ni na sipyii bεeri wo ɲidaan pyi keree bεeri ni. Nε naye mεge wo kuduun shaa wε, ga sipyii bεeri wo kuduun nε zhaa, kɔnhɔ p'i já shɔ.

11

Cee ɲubɔɔ keree Kilε pεlɛduun ni

¹ Ayiwa, yi pye na taannivεε ba nε bε ya Kirisa taanni taannigana lemu na wε!

² Na cebooloo, nε yi sɔni xuuni, bani yee ya fungɔngɔ yaha nε na keree bεeri ni, kalaa wemu bε nε kan yee mu ge, na nɔhɔ na wu bε koo ɲaari. ³ Ga kaa nigin ɲε wà, na funɲɔ ki wa y'i lee cε: Kirisa wu ɲε ná bεeri wo ɲuɲɔfɔɔ; ná bε di ɲε wu shɔ ɲuɲɔfɔɔ; Kilε di ɲε Kirisa bε wo ɲuɲɔfɔɔ. ⁴ Wee tuun wu ni, ná wemu ba Kilε ɲεeri, kelee na kafila nuri Kilε ɲɔ na na dorogo, wu ba lee la shi pyi na wu ɲuɲɔ yaha k'a tɔ, wu ya baraga taha Kirisa na wε. ⁵ Ga cee ba Kilε ɲεeri, kelee na kafila nuri Kilε ɲɔ na na yu; wu ba lee la shi pyi na ta ɲubɔɔ ɲε wu ɲuɲɔ ni wε, ná we wu ɲε wu ɲuɲɔfɔɔ wu ge, wu ya baraga taha wee na wε. W'a ɲeri ba cee ɲuɲmaa wo ɲε wε. ⁶ Cee wemu bu jo wu da ɲubɔɔ pɔ wu ɲuɲɔ ni wε, wee tuun wu ni wu mεhe ɲuzhiire ti kɔn. Ga cee na wu ɲuzhiire kɔn, kelee na ɲuɲɔ ki xuu, lee bi ɲε cee mu shiige,

wee tuun wu ni w'a yaa wu juboo po. ⁷ Ná ya yaa wu pa wu juɲo to we, bani Kile jaa ni w'a yaa, na Kile wo naoro wu be shee. Ga cee di ná be wo naoro wu shee. ⁸ Bani ná ya ta foro cee ni pu yaaduun wu ni we, ga cee w'a foro ná ni. ⁹ Ná di ya ta yaa cee wuu na we, ga cee w'a yaa ná wuu na. ¹⁰ Lee wuu na cee ya yaa na juboo po mekke pu wuu na, lee di bye naha sheshere, temu ya li shee na w'a wuytirige wu poo mu ge. ¹¹ Ga lee be na, na wèe yaha Kafoo wo kariɲege ki ni, wèe ya li ce jo cee da já bee ná baa we, ná be di da já bee cee baa we. ¹² Bani cee w'a foro ná ni pu yaaduun ni; ga nime cee w'a ná seni, lee beeri d'a foro Kile ni.

¹³ Yiyee pyaa be ki li wii ge. Ta l'a saha cee w'a Kile neri n'a daa fee niɲe ni juboo baa? ¹⁴ Na saha ni sipyii ye pyaa yaagana ni, ta yee wa li naa na jo ná na wu juzhiire yaha t'a tanno, na shiige kaa li ne lere we? ¹⁵ Ga na li ta cee bu wu juzhiire yaha t'a tanno, lee ne juyirige; bani juboo wege ni Kile ya juzhiitonyo kan cee mu. ¹⁶ Ayiwa, wa ba giin wu da nakaara pyi sanha kii keree kii shizhaa na; wèe kunni ya pyegana latii ce nige le kadugo na we; pyegana latii be di wa egilizi wa shishiin ni le kadugo na we.

Kafoo wo fefere yalige ki ligana

¹⁷ Ayiwa, n'a da kaa nigin wa taga yi funno to, ne kunni wa da já yi so lee wuu na bada we. Lee li wa me. Pinne temu yee ya byi ge, ti ya la nagi yee na we, fo kakara. ¹⁸ Li nizhiine li wa le: Ne logo na ba yee ya yiyee pinne jomoo na we, na yee ya beni we, yee na daa daa. Ne giin jo can wa be pee jomoo pe ni. ¹⁹ Li waha l'i waha yee ya yaa na taa taa,

nakaara be wa lee ni we; kɔnhɔ piimu p'a n'a daa wu co xuuni ge, pee di je shɔnri yi te ni. ²⁰ Yee bu yiyε pinne, yalige ke yee ma li ge, kee je Kafɔɔ wo fεfεεε yalige ki we. ²¹ Bani ba yee ya yiyε pinne Kafɔɔ wo yalige ki kaa na we, yee na gburogi, wa beeri na dii wuyε pyaa wo yalige na, na she kee lo na li. Lee funɔ ni pii na ba gori ni xuugo ni, pii d'a tin, na gba fo na figi. ²² Wee tuun wu ni piyεye je yee mu-i ge? Ta yee ya ja na li wa, na gbuu wa we? Kelee y'a giin y'i Kile wo Egilizi wu yaha jate baa yaaga ge? Na fara lee na, piimu pu je funmɔ fεε pu ge, y'a giin yi shiige le pee nahaya ni kunni? Yi wa giin ne yekε jo we? Di yi so lee wuu na laa? Lee kunni da ja bye we!

Yekε Pali ya jo Kafɔɔ wo fεfεεε yalige ki keree na ge

²³ Ayiwa, ne kalaa wemu ta Kafɔɔ mu, na wee ninumɔ kan yee mu ge, wee wu wa me: Piige kemu ni pu bi da ba Kafɔɔ Yesu le kenε ni ge, w'a buuri lo kee piige ki ni, ²⁴ na baraga taha Kile na, na wu kegi kegi na kan wu kalaapiire ti mu, na jo: «Ne ceepuuro ti wa te, yee wuu na t'a kan. Y'a le pyi kɔnhɔ yi funyɔ di da dun ni na kaa ni.» ²⁵ Ba p'a li xo we, a wu εεzen lohɔ ceεgbuu li be lo kan pu mu, na jo: «Kile ya karijeεge jomεε nivonɔ lemu lo sipyii mu ne shishan baraga ni ge, lee li wa me ke εεzen lohɔ ke. Yi ba da ki gba tuun beeri ni, yi ki gba kɔnhɔ yi funyɔ di do ni na kaa ni.» ²⁶ Wee tuun wu ni, tuun beeri ni yee ya wee buuri we li, na kee εεzen lohɔ ke gbuu ge, Kafɔɔ wo xu wu keree yee ya yu lee funɔ ni, fo wu ga guri pa sanha.

²⁷ Lee wuu na sipyaa sipya w'a wee buuri we li, na kee lɔhɔ ke gba gbagana la na lemu ya baraga tɛri Kafɔɔ mɛgɛ na-ɛ ge, weefɔɔ ya jaagi shan wuyɛ na Kafɔɔ ceepuuro te, ni wu shishan pu shizhaa na. ²⁸ Lee wuu na, wa bɛɛri ya yaa na fɛnhɛ wu zɔ wu nɔhɔ wolo wii, wee tuun wu ni wufɔɔ di na wee buuri we li, wu kee lɔhɔ ke gba. ²⁹ Lee bɛ wɛ, sipya wemu w'a wee buuri we li, na kee lɔhɔ ke gbuu, na ta kɔri wemu wu jɛ yi na Kafɔɔ ceepuuro ti shizhaa na ge, wufɔɔ di ya wee jate wɛ, kiiri weefɔɔ ya shan wuyɛ juŋɔ ni ni wee buuri we li, ni kee lɔhɔ ke gba ni. ³⁰ Lee l'a shɛŋŋɛhɛmɛɛ pye pii na yá, pii fanha d'a xɔ yee ni. Lee l'a pii pye p'a xu bɛ yee ni. ³¹ Wee bu fɛnhɛ wu zɔlɔɔ pu nɔhɔ wolo wii jaha na, Kilɛ wo kiiri wu da do nige wɛɛ juŋɔ ni wɛ. ³² Ga Kafɔɔ ya kiiri kɔɔn wɛɛ na, na wɛɛ kuuni, kɔnhɔ kiiri ganha ba shɛ binne do wɛɛ juŋɔ ni ni kɔŋɔ ke wo sipyii pusamaa ni wɛ.

³³ Ayiwa na cebooloo, lee funŋɔ ni yi ba da yiyɛ pinne y'i Kafɔɔ wo fɛfɛɛɛɛ yalige ki li, y'a yaa na yere yiyɛ sige. ³⁴ Xuugo ba da k'a shɔ wa ni, wufɔɔ wu li wu puga wu na w'a ma; kɔnhɔ yi ganha bu da da yiyɛ pinneɛ, yi da kiiri shaan yiyɛ na wɛ.

Ayiwa, nɛyɛ pyaa ki ba nɔ wà yi yiri tuun wemu ni, nɛ na keree kisaŋaa jaha shɔɔnri.

12

Loolodahaa kiimu Fɛfɛɛɛɛ Munaa l'a gaan ge

¹ Ayiwa na cebooloo, Fɛfɛɛɛɛ Munaa l'a loolodahaa kiimu kaan ge, nɛ funŋɔ ki wa y'i kee keree cɛ yi fiinŋɛ. ² Yeeyɛ pyaa k'a li cɛ na jo tuun wemu ni yee di bye yee sanha Kilɛ cɛ-ɛ ge, yee bi yiyɛ yaha

yaperεε kenε ni, na daha ki nɔhɔ ni, na ta ɲɔ di wa be kee yaperεε kii mu k'a yu wε. ³ Lee wuu na n'a yi yu yi mu, y'i li ce na jo Kile Munaa ɲε sipya wemu ni ge, weefɔɔ da ga já jo na Yesu wu lanji wε. Fεfεεε Munaa bu bye li ɲε sipya wemu be ni wε, weefɔɔ be da ga já jo na Kafɔɔ wu ɲε Yesu wε.

⁴ Loolodahaa tuuyo ɲɲehεyε yi wa wà, ga Fεfεεε Munaa nigin l'a ki beeri kaan. ⁵ Labye wemu l'a gaan wèe mu ge, wee labye we tuuyo y'a ɲehε, ga wu beeri di byi Kafɔɔnumɔ we mu. ⁶ Kapyegee kii tuuyo be d'a ɲehε, ga Kilenumɔ we w'a ki sefεεε kaan wù beeri nigin nigin wu mu wù na byi.

⁷ Fεfεεε Munaa l'a liyε shεε ni loolodahaa ni, l'a kiimu kaan wèe mu ge, kɔnhɔ wa beeri di da sipyii pu beeri mago ɲɔgi. ⁸ Lee Munaa le li ma se kan wa mu wu na fungɔngɔ fεεε jomɔ yu, lee Munaa le ninunɔ na ba se kan wa betii mu wu na laje jomɔ yu. ⁹ Lee Munaa le ninunɔ ma ba wa wo n'a daa pye w'a pεε fo xuuni; lee ninunɔ na ba sefεεε kan sanha wa be mu wu na yama fεε cuunɔ. ¹⁰ Fεfεεε Munaa li ma sefεεε kan wa mu wu na kakanhanjaa pyi; na sefεεε kan wa mu wu na Kile tuduro yu. L'a se kan wa be mu sanha wu na munaakuunɔɔ kii wo kapyegee ceni na zhɔɔnri Fεfεεε Munaa li wogoo ki ni. L'a ba sefεεε kan watii be mu wu na shi watii jomɔ yu wu sanha dee pemu jo ɲa wε; na sefεεε kan wa be mu sanha wee na ganha na pee jomɔ pe kəri yu. ¹¹ Ga Fεfεεε Munaa nigin we, lee li wa kii keree kii beeri pyi li yε. Lee li wa kii loolodahaa kii beeri kaan, wa beeri ni ma wuu, na be ni liyε pyaa ɲidaan ni.

N'a daa fεε pu beeri ya ɲeri pye ceepuuro nigin

¹² Ayiwa, sipya ceepuuro, nigin ti $\eta\epsilon$ tii; ga ti yatenyε d'a $\eta\epsilon\eta\epsilon$. Wee tuun wu ni, ceepuuro yatenyε ni yi $\eta\epsilon\eta\epsilon$ gana bεeri, ba yee wa mε ceepuuro nigin wε, wεe piimu pu wa ni Kirisa ni kari $\eta\epsilon\epsilon$ ge ni ge, mu li wa wεe bε mu. ¹³ Bani Fεfεεε Munaa nigin ni wεe bεeri ya batize, na binne na bye ceepuuro nigin. Ma Yawutu la, ma Gireki la, ma bulo la, ma shiin $\eta\epsilon$ mayε wo la, wεe bεeri p'a Fεfεεε Munaa nigin we ta.

¹⁴ Ayiwa, ceepuuro ya yàa ni yatengε nigin ni wε, ga yatenyε $\eta\eta\epsilon\eta\epsilon$ ni t'a yàa. ¹⁵ Tɔɔɔ bu jo na ba ni kee di wa kenε wε, wee tuun wu ni na kee $\eta\eta\epsilon$ wa ceepuuro ti ni wε, lee na ki $\eta\eta\epsilon$ kɔn wolo ceepuuro ti yatenyε yi ni ya? ¹⁶ Niwii bε bu jo na ba ni lee di wa $\eta\eta\eta$ wε, wee tuun wu ni na lee $\eta\eta\epsilon$ wa ceepuuro ti ni wε, lee na li $\eta\eta\epsilon$ kɔn wolo ceepuuro ti yatenyε yi ni ya? ¹⁷ Sipya ceepuuro bεeri da bi bye $\eta\eta\eta$ yε nigin, dii wu bi da da nuri wε? Kelee ti bεeri da bi da niwii yε na, dii wu bi da da nugo nuri wε? ¹⁸ Ga li can koo ni, Kile ya ceepuuro yatenyε yi bεeri nigin nigin le ti ni, na bε ni wuyε pyaa $\eta\eta\eta$ ni. ¹⁹ Ceepuuro ti bεeri da bi da yatengε nigin yε na, ta ti bi da bye mε sanha ceepuuro? ²⁰ Lee wuu na ceepuuro yatenyε y'a $\eta\epsilon\eta\epsilon$, ga ceepuuro te di $\eta\epsilon$ nigin yε pe.

²¹ Lee wuu na $\eta\eta\eta$ da já kenε pye: «Nε yaaga wa mu ni wε.» $\eta\eta\eta$ bε di da já tɔɔɔ pye: «Nε yaaga wa yee ni wε.»

Ceepuuro yatenyε ya yiyε kenε sogoo

²² Li can koo ni, yatenyε yemu wεe ya wii ceepuuro ni jo yee wo baraga k'a xɔ fo xuuni ge, yee bε wo ka $\eta\eta$ li $\eta\epsilon$ wà. ²³ Ceepuuro ti yatenyε yemu

wèe ya wii na jo yi je yaaga- ϵ ge, yee wèe ya gem $\epsilon\epsilon$ xuuni na toro yi saya tàan. Yemu yi je shiige woyo ge, na baraga teri yee na na toro yi saya tàan. ²⁴ Yemu je shiige woyo $w\epsilon$, wèe ya kee baraga ke tuugo teri yee na $w\epsilon$. Lee yaagana le na Kile ya ceepuuro yateny ϵ yàa, yemu yi je baraga baa ge, k onho wèe di da baraga teri yee na xuuni. ²⁵ W'a lee pye mu k onho ceepuuro ti yateny ϵ ya shishiin ganha bu da waa laha ya na $w\epsilon$; ga yi b $\epsilon\epsilon$ ri di binne, y'i da yiy ϵ ke je sogoo. ²⁶ Ceepuuro ti yateng ϵ ka ba gana, yateny ϵ yi b $\epsilon\epsilon$ ri yi da binne da gana ni kee ni. Yateng ϵ ka bu p $\epsilon\epsilon$ je ta, yateny ϵ yi b $\epsilon\epsilon$ ri yi da binne fun o taan ni kee ni.

²⁷ Yee b $\epsilon\epsilon$ ri p'a pinne na bye Kirisa wo ceepuuro. Yee b $\epsilon\epsilon$ ri nigin nigin wu je wu ceepuuro ti yateny ϵ ya. ²⁸ Lee ten ϵ gana li na Kile ya pii ten ϵ Egilizi wu ni wu labye wu kaa na. Pu nizhiilee je Kirisa wo tudunm o , pu shuun wuu je piimu p'a nuri Kile jo na na dorogo ge, pu taanri wuu je karam o g o ; lee kadugo na a wu sef $\epsilon\epsilon\epsilon$ kan pii mu pu na kakanha j aa pyi, na sef $\epsilon\epsilon\epsilon$ kan pii mu pee na yama f $\epsilon\epsilon$ cuu o , na se kan pii mu pu na pusamaa teri , na pii pye nahagbaa f $\epsilon\epsilon$, na sef $\epsilon\epsilon\epsilon$ kan pii mu pu na shi watii jom o yu pu sanha dee pemu jo j a $w\epsilon$. ²⁹ Ta l'a yaa pu b $\epsilon\epsilon$ ri pu pye Kirisa wo tudunm o ? L'a yaa pu b $\epsilon\epsilon$ ri p'a nuri Kile jo na p'a dorogo ya? L'a yaa pu b $\epsilon\epsilon$ ri pu pye karam o g o ya? Ta pu b $\epsilon\epsilon$ ri mu sef $\epsilon\epsilon\epsilon$ ya kan p'a kakanha j aa pyi? ³⁰ Ta pu b $\epsilon\epsilon$ ri mu sef $\epsilon\epsilon\epsilon$ ya kan p'a yama f $\epsilon\epsilon$ cuu o ? Ta pu b $\epsilon\epsilon$ ri mu sef $\epsilon\epsilon\epsilon$ ya kan p'a shi jom o patii yu? Ta pu b $\epsilon\epsilon$ ri mu sef $\epsilon\epsilon\epsilon$ ya kan p'a pee shi jom o pe k o ri yu?

³¹ Ayiwa, loolodahaa kiimu wo tayerege k'a p $\epsilon\epsilon$

xuuni ge, y'a kee kaa kilee. Ga kaa lemu li wa kii beeri naha na ge, nime n'a da lee she yi na.

13

Taannege

¹ Ayiwa, li nehe da nago ne sipyii pu beeri wo shi jomɔ pe ce na yu, na melেকে pu be wo pu ce, taannege di ne ne ni we, ne jomɔ pu je ya yaaga be no we. Ne neri maga, kelee yatinne, na tunmɔ ye yeege. ² Ali ne nehe da bi kafila nuri Kile no na na dorogo; kelee kanmohɔno kii beeri wo laje, ni ceme pe beeri wo sefere ya kan ne mu; kelee ne n'a daa wu baraga ya pele fo na faaboboyo kɔngi na leri yi tayahana ni, na ta taannege di ne ne ni we, ne ne yafiin be we. ³ Ali ne nehe da na kenye yanmuyɔ beeri loolo la baa fee na, na soɔ na na ceepuuro ti be kan pu sorogo be, taannege bye k'i ne ne ni we, lee la shishiin ya yaaga no ne na we.

⁴ Taannege luu ya mara, taannege ya saama pyi, nepen ne taannege ni we, taannege ya nosanga pyi we, taannege ya tabaara pyi we, ⁵ taannege ya shiige kaa pyi we, taannege ya kiyɛ kuduun shaa we, taannege luu ya yiri tovuyo na we, taannege ne ni funguunɔ ni we, ⁶ taannege ya fundanga pyi katiibaagaa shizhaa na we, ga can keree na k'a fundanga pyi, ⁷ taannege ya keree beeri yafani, taannege ya daa sipyii na keree beeri ni, taannege fungɔngɔ ya leri ki tadanɔ na we, taannege ya keree beeri soro.

⁸ Taannege ya xhuu bada we; piimu pu wa nuri Kile no na na dorogo ge, lee na ba xho; shi jomɔ patii wo loolodahaa ki na ba xho; ceme pu be na ba xho.

⁹ Bani wèe wo ceme pu nɔ ya ta fa wε, jomɔ pemu bε wèe ya nuri Kile nɔ na na dorogo ge, wèe di ya pu bε bæeri taa wε. ¹⁰ Ga lemu wo nɔ k'a fa ge, lee ba ba caɲa kemu, lemu li nε li nɔ ya fa-ε ge, lee na xhɔ.

¹¹ Tuun wemu ni nε bi bye nɔhɔcεrεε ge, nε jomɔ yoo, na fungɔngɔ yoo, na keree naha cεgana yoo, kii bæeri bi bye nɔhɔpiire wogoo. Ga ba nε pa lε wε, keree kiimu bæeri ki nε nɔhɔpiire wogoo ge, a nε kee bæeri nɔ yaha. ¹² Ali nime bε ni, keree kiimu wèe ya naa ge, wèe ya ki bæeri taa na naa wε. Ki nε kanna jaawiige ni wèe ya ki wii, na bye wèe ya ki bæeri naa wε. Ga caɲa nii la wa ma, wù na ba kee keree ki na naha ni naha. Ali nijaa bε ni, keree kiimu nε cε ge, ki nɔ ya fa wε. Ga caɲa nii la wa ma, nε na ba keree ki bæeri cε fo na nɔ ki tɛhɛnɛ na, ba Kile ya nε cε mε wε.

¹³ Ayiwa, kii keree taanri we, kii k'a kori yaha nime: n'a daa fεrε, ni tadaɲa, ni taanɲεεge. Ga ki bæeri wo nigbɔɔ di nε taanɲεεge.

14

Kile Munaa li wo loolodahaa k'a yaa na pu bæeri mago nɔgi

¹ Ayiwa na cebooloo, lee wuu na y'a yaa yi fɛnhε taanɲεεge sha keree bæeri naha na! Fεfεrε Munaa l'a loolodahaa kiimu kaan ge, yi da kee bε shaa! Ga na nuri Kile nɔ na na dorogo wo loolodaa le, y'a lee shaa xuuni. ² Wemu ba shi watii jomɔ* yu,

* **14:2 Shi watii jomɔ:** Pee nε shi jomɔ pemu ma m'a yu Kile wo sefεrε ti funɲɔ ni ma di sanha dee pu jo na-ε ge. Pu na já bye nɲɲε ke wo shi jomɔ kelee melekεε wo jomɔ.

weefɔɔ ya yu ni sipyii ni wε, ga Kile ni wu ma yu. Keree kiimu wu ma yu Fεfεεε Munaa li gbɔɔrɔ ni ge, kee ma ηmɔhɔ, bani wa shishiin ya ki ceni wε.

³ Ga wemu ba kafila nuri Kile ηɔ na na yu, sipyii ni weefɔɔ ma yu, kɔnhɔ pu da se ηaha na n'a daa wu ni, samɔhɔrɔ di da jin pu ni, pu da lojine taa.

⁴ Wemu ba shi watii jomɔ yu wuyε nigin wo n'a daa weefɔɔ ya luu na se ηahagbaa na. Ga wemu ba kafila nuri Kile ηɔ na na yu, n'a daa fεε pu bεeri wo n'a daa wu weefɔɔ ma luu na se ηaha na. ⁵ Nε funηɔ ki wa Kile di se kan yi bεeri mu, y'i já y'a shi watii jomɔ yu. Ga lemu l'a dan nε ni sanha na toro lee bε tãan ge, lee li wa mε jo Kile wu se kan yi mu yi da nuri wu ηɔ na y'a dorogo sipyii mu. Bani na kafila nuri Kile ηɔ na na yu, lee kaηɔɔ ya pεε na toro shi jomɔ patii wo jo tãan. Fo pee shi jomɔ pe kɔri bu jo, p'i na já she ni Egilizi wu n'a daa wu ni ηaha na.

⁶ Ayiwa na cebooloo, nε bu she yee yiri nime we ni, nε di ya she Kile wo kashεε la paari yee mu wε, nε di ya Kile wo lajε watii keree jo yee mu wε, nε di ya jomɔ pa logo Kile ηɔ na na torogo yee mu wε, nε di ya she yee kalaa wε; ga fo na shi jomɔ patii yu yee mu, lekε nε di da ηɔ yee na lee funηɔ ni wε?

⁷ Wù ηaha sheshεεε lɔ yatinyε ya na, sibenε* kelee koni: Mεhεε ki bye k'i ya yu ki jogana na wε, dii wa da bye wu li cε na le jegulo le li wa sibenε li mεε le, kelee koni wu mεε li wε? ⁸ Maga kemu pu ma wi kashεηηmɔɔ pu na gbegele foro ge, kee maga ke bye k'i ya wi ki wigana na wε, kashεηηmɔ wekε w'i da gbegele wε? ⁹ Mu li wa yee bε mu. Jomɔ pe yee ya giin di jo ge, yee ba pee yu shi jomɔ patii ni, dii

* **14:7 Sibenε:**Lee ηε faan.

sipya di da bye wu pee kɔri cɛ wɛ? Pee jomɔ pe ya ɲɛri ba kafɛɛgɛ ɲɛ wɛ. ¹⁰ Shi jomɔ tuuyo niɲɛhɛyɛ yi wa koɲɔ ke na, ga yi bɛɛri di wa ni kɔri ni. ¹¹ Ga sipya watii ba yu ni nɛ ni shi watii jomɔ ni nɛ di ya pee nuri wɛ, wemu w'a yu ni nɛ ni ge, nɛ ɲɛri weefɔɔ mu nabun, a weefɔɔ bɛ di ɲɛri nɛ mu nabun.

¹² Ayiwa, ba ni yee di wa Fɛfɛɛɛ Munaa li wo loolodahaa ki la pyi, wee tuun wu ni, kiimu k'a se ni Egilizi ni ɲahagbaa na ge, y'a kee shaa yi kee ta xuuni. ¹³ Lee wuu na wemu ba shi watii jomɔ yu, weefɔɔ ya yaa w'a Kile ɲɛɛri kɔnhɔ wu já w'a pee jomɔ pe kɔri yu. ¹⁴ Bani nɛ ba Kile ɲɛɛri shi watii jomɔ ni, nɛ zɔ wu ma bye ɲɛɛgɛ ki na, ga jomɔ pe nɛ yu ge, nɛ fungɔngɔ ke di ya labye pyi pee shizhaa na wɛ. ¹⁵ Wee tuun wu ni nɛ di da lekɛ pye wɛ? N'a da Kile ɲɛɛri ni na zɔ wu ni, ga n'a da wu ɲɛɛri ni na fungɔngɔ ki bɛ ni. N'a da Kile masɔɲɔ yoyo cee ni na zɔ wu ni, ga nɛ na da yi cee ni na fungɔngɔ ki bɛ ni. ¹⁶ Lee kaa bɛ wɛ, mu ba baraga tɛri Kile na shi jomɔ patii ni, wemu wu ɲɛ wà sipyiire ti ni wee ya pee jomɔ pu nuri-i ge, dii wee di da já «Amiina» jo mu Kile-ɲɛɛgɛ ki na wɛ? Bani ye mu ya yu ge, wu ya yi cɛ wɛ. ¹⁷ Ali na mu Kile-ɲɛɛgɛ ki ta k'a ɲɔ bɛ, ki ya yaaga bɛ le wee wo n'a daa wu ni wɛ.

¹⁸ Nɛ shi jomɔ patii niɲɛhɛmɛ yu ali na toro yee tàan, nɛ baraga taha Kile na lee wuu na. ¹⁹ Ga n'a daa fɛɛ pinnɛɛ ni, ɲɔɲii kaguro wemu ɲaha ya cɛ ge, na kee k'a yɛ taga sipyiire ti kalaa, nɛ lee funɲɔ lɔ na toro ɲɔɲii kabɔfoɲɔ kɛ (10.000) jo tàan shi jomɔ patii ni pemu ɲaha ya cɛ-ɛ ge.

²⁰ Na cebooloo, yi ganha ba yi funyɔ kɔɔn ba nɔhɔpiire ɲɛ-ɛ wɛ. Kakuuyo shizhaa na kunni

y'a yaa na pye ba pubinɲɛɛ ɲɛ wɛ. Ga funzhaga shizhaa na y'a yaa yi pye sipyileɣɛ. ²¹ L'a ka Kile Kafila wu ni na:

«Shi watii wo jomɔ ni n'a da ba jo ni we shi we ni.

Nabuun ɲɔyɔ na n'a da ba jo ni wu ni.

Ga lee bɛ na p'a da ba nɛ jomɔ pu logo wɛ.

Kafɔɔ w'a jo mu.»*

²² Lee wuu na, na yu shi watii jomɔ ni, piimu ɲɛ Kiricɛɛn wɛ, Kile wo ɲaha sheshɛɛɛɛ ti ɲɛ tere pee mu, t'i ɲɛ ɲaha sheshɛɛɛɛ n'a daa fɛɛ mu wɛ. Ga na kafila nuri Kile ɲɔ na na yu sipyii mu, tee ɲɛ Kile wo ɲaha sheshɛɛɛɛ n'a daa fɛɛ mu, ga piimu ɲɛ Kiricɛɛn wɛ, t'i ɲɛ ɲaha sheshɛɛɛɛ pee mu wɛ.

²³ Yiyɛ pyaa bɛ ki li wii gɛ! Yee egilizi wu sipyii pu bɛɛri bu puyɛ pinne, yee bɛɛri ba shi watii jomɔ yu, a piitiilee di nɔ yee ta yee na pee yu, kelee piimu ɲɛ Kiricɛɛn wɛ, pee ya nɔ yee ta mu, ta pu da jo na yee bɛɛri ɲuɲmogoo k'a yiri wɛ? ²⁴ Ga yee bɛɛri ba jomɔ nuri Kile ɲɔ na na dorogo. Wemu ɲɛ Kiricɛɛn wɛ, a wee wa di nɔ wà, kelee sipya watii. Yemu w'a nuri yee ɲɔ na ge, wu zɔ wu na wu jaagi yee na. Pee jomɔ pe na ba kiiri kɔn wu na! ²⁵ Keree kiimu bɛɛri k'a ɲmɔhɔ wu funɲɔ ni ge, kee bɛɛri na zhɛɛ kpɛɛngɛ na. W'a nuguro sin, na wu ɲaha buri, na Kile pɛɛɛ, na jo: «Can can na Kile wa ni yee ni.»

Keree ki bɛɛri ya yaa na zhɔɔnri ki shɔɔnrigana na

²⁶ Ayiwa na cebooloo, y'a yaa y'a lemu pyi ge, lee li wa mɛ. Yi ba yiyɛ pinne, Kile-pɛɛɲɛ kelee wu masɔɲɔ yogo bu da wa mu, wu ki cee. Jomɔ bu da wa mu di daga pusamaa kalaa, wu pu jo. Kile bu da w'a kashɛɛ shɛ wa na, wufɔɔ bɛ wu lee jo. Kile bu

* **14:21** Ezayi 28:11-12; Duterɛnɔmɛ 28:49

da w'a shi watii jomɔ she wa na, wufɔɔ wu pee jo. Wa be bu da na da já pee jomɔ pe kɔri jo, weefɔɔ be wu pee jo. Ga ki beeri ya yaa k'a byi kɔnhɔ n'a daa fεε pu da se naha na n'a daa wu ni. ²⁷ Li bu da pu na da shi watii jomɔ jo, sipyii shuun kelee taanri yε w'a yaa na pee jo nigin nigin na. Wa betii di da wà weefɔɔ di da pee jomɔ pe kɔri yu! ²⁸ Wa bye wu ya ta wemu na já da pee jomɔ pu kɔri yu wε, wee tuun wu ni piimu pu nε ni pee jomɔ pu wo loolodahaa ki ni ge, pee ya yaa na cari puyε na. Wa ba da wu wo jo, wu pu jo wuyε funɲɔ ni wu ni Kile ni, wa ganha bu da wu wo mujuu li yeege nige sipyiire ti tε ni wε.

²⁹ Piimu p'a kafila nuri Kile nɔ na na yu ge, pee ba da jo, pu shuun kelee pu taanri yε wu jo, pusamaa di niwegee shan ni pee woyo yi ni, p'i yi suguri. ³⁰ Ga Kile bu kashεε la she sipyitεεngε ka na, wemu w'a bi yiri yere na yu ge, weefɔɔ ya yaa wu cari wuyε na. ³¹ Yee beeri na já da nuri Kile nɔ na na dorogo nigin nigin, kɔnhɔ pu beeri di kalaa ta, samɔhɔɔ be di jé pu ni. ³² Kile ya lee loolodaa le kan sipyii piimu mu p'a nuri wu nɔ na p'a dorogo ge, se wa pee sipyii pii ni pu já kuu puyε mu. ³³ Bani Kile ya ta pye kawuriye Kile wε, ga nanɲε Kile wu nε wii.

Ayiwa, ma na jo ba li wa fεfεεεε sipyii pu wo egilizii pu beeri ni wε, ³⁴ yi ba yiyε pinne, cèe pu ya yaa pee p'a jomɔ luu p'a yu wε. Li ya saha pee p'a yu egilizi wu funɲɔ ni wε. P'a yaa pu puyε tirige ma na jo ba Kile wo saliya nɔmehεε k'a yi yu wε.* ³⁵ Pii ba giin p'i kaa la yegenε pye p'i li naha cε, peefεε pu

---

* 14:34 Zhenzi 3:16

pu namaa yege lee kaa li na deeye ni. Li ya saha cee wu yiri w'a yu n'a daa fee pinnerε ni we.

³⁶ Wee tuun wu ni ta yee yiri Kilε Kafila w'a yiri? Kelee ta yee ye na w'a da? ³⁷ Wa ba wuyε wii na jomɔ wee ya nuri Kilε jɔ na na yu, kelee na Fεfεεεε Munaa l'a loolodaa la kan wee mu, weefɔɔ ya yaa wu li ce na ye ne yu ge, na Kafɔɔ wo jomεhεε ki je kii. ³⁸ Ga wufɔɔ bu bye w'i ya sɔɔ pe jomɔ pe na we, yi be ganha bu wufɔɔ jate we!

³⁹ Ayiwa na cebooloo, y'a yaa y'a kaa lemu shaa xuuni ge, lee li wa me. Na jomɔ nuri Kilε jɔ na na dorogo sipyii mu. Wa be ba yu shi watii jomɔ ni, yi ganha bu weefɔɔ be jaha kon we. ⁴⁰ Ga yi da keree ki beeri pyi ki kace na, ki beeri di da byi k'a se ki pyegaɲaa na.

15

Yesu nixhugo ki je je keree

¹ Ayiwa na cebooloo, ne Kilε Jozaama pemu jo yee mu ge, pee pemu na yee ya sɔɔ na gori yaha pu ni ni lowaa ni ge, n'a yi funyɔ tirige pee na sanha.

² N'a yi kalaa pu ni kalaagana lemu na ge, yi ba pu koro ɲaari na sahaɲi ni lee kalaagana li ni, yi na juwuuro ta pu baraga ni. Li ba foro lee ni, yi na yi wo n'a daa wu pye tawaga ni.

³ Neyε pyaa ya kalaa wemu ta wee di je kalaa wu jugbɔhɔ ge, wee ni ne fenhe yee kalaa. Wee wu wa me. Wεe wo jurumu wuu na Kirisa ya xu ma na jo ba l'a ka Kilε Kafila wu ni we. ⁴ A p'i wu le faɲa ni. Wu caxhugo caɲa taanri wogo ki na, a wu je na foro xu ni ma na jo ba l'a ka Kilε Kafila wu ni we. ⁵ Wu nijεɲε na, w'a wuyε she Pyεeri na, lee

kadugo na na wuyε she wu tudunmɔɔ ke ni shuun wu na. ⁶ Lee kadugo na, cebooloo n'a daa fεε piimu ya wu pinne ja shiizhan ge, pee ya jεhe sipyii xhuu kaguro (500) na. Pee nijehemεε wa sanha jii na nijaa we be ni. Ga pii wa xu pu ni. ⁷ Lee kadugo na sanha, a wu wuyε she Yakuba na, na wuyε she wu tudunmɔɔ pu bεeri na.

⁸ Lee bεeri kadugo na, a wu wuyε she ne Pɔli be na, ne wemu wu jε ba pya jε wε, wemu w'a se na ta wu laa ya le-ε ge. ⁹ Bani ne wu jε Kirisa wo tudunmɔɔ pu bεeri nifenhεfenhεne. Ne bi yaa be yεre p'a na pyi Kirisa wo tudunmɔ wε, bani ne Kile wo n'a daa fεε pu kanha shen xuuni. ¹⁰ Ga sipya wemu ne jε ge, Kile wo niime wu gbɔɔɔ ni ne ja pye wee sipya we. Wee niime we Kile ya kan ne mu ge, wu ya ta pye la jɔbaa wo bada wε. Bani ne na ja jo ne labye pye na toro Kirisa wo tudunmɔɔ pusamaa bεeri taan. Ga neye pyaa wo fanha kaa ya lee pye wε. Kile wo niime wemu wu jε ni ne ni ge, li can koo ni wee w'a lee pye. ¹¹ Lee wuu na, w'a pye ne yoo, li shiin ya pye Kirisa wo tudunmɔɔ pusamaa yoo, lee yerenunɔ le wεe wa byi, lee na yee di wa da.

N'a daa fεε pu nixhuyo yi wo jε wu keree

¹² Ayiwa, wee tuun wu ni wεe bi jε na lee yεre li pyi na jo Kirisa ya jε na foro xu ni, jaha na pii di wa yu yee ni sanha na xujεne da ba bye jiga na-ε wε? ¹³ Xujεne bu da li da ba bye can na wε, wee tuun wu ni Kirisa ye pyaa ki be ya ta jε na foro xu ni shiin wε. ¹⁴ Li shiin bi jε mu can na, na Kirisa ya ta jε na foro xu ni wε, wee tuun wu ni jujɔ jε wεe wo yεre li na wε; a yee wo n'a daa wu be di bye jujɔ

baa. ¹⁵ Na fara lee na, ni xu_{ne} li da ba bye kunni we, kafineye we ya deri Kile na, bani we wa yu na w'a Kirisa _{ne} na yeege xu ni, na ta w'i ya lee pye we. ¹⁶ Bani xuu pu bu da pu da ba _{ne} niga na kunni we, wee tuun wu ni Kirisa ye pyaa ki be ya ta _{ne} na foro xu ni shiin we. ¹⁷ Li shiin bi ta nago Kirisa ya _{ne} we, wee tuun wu ni yee wo n'a daa w'a pye nu_o baa, a yi jurumu wu be di no_o kori yaha yi nu_o ni. ¹⁸ Na fara lee na n'a daa fee piimu beeri p'a xu, na pu yaha Kirisa no_o ni ge, pee beeri ya piin fo wa. ¹⁹ Wee bi ta wee ya Kirisa pye wu tada_o ke ko_o ke wo niifeere te ye nigin wuu na, wee tuun wu ni wee pu _{ne} ke ko_o ke wo sipyii pu beeri wo naa fee.

²⁰ Ga li can koo ni Kirisa ya sii _{ne} na foro xu ni. Kile ya wu _{ne}, piimu p'a xu ge, na wu pye pee wo shenshiime, na li shee na pee be na ba _{ne} na foro xu ni. ²¹ Bani ba xu ya je ko_o puga shen nigin ke_o kurogo we, mu xu_{ne} li be ya pye shen nigin ke_o kurogo. ²² Ba sipyii pu beeri ya xhuli pu ni Adama wo kari_{ne}ge ki fun_o ni we, mu sipyii pu beeri da ba _{ne} pu ni Kirisa wo kari_{ne}ge ki fun_o ni. ²³ Ga wa beeri ni wu wuu tuun wu wa, wa wuu beeri ni li koro. Kirisa w'a pye li shenshiime, lee kadugo na piimu pu _{ne} Kirisa wuu pu ge, wu ga ba ca_o kemu, pee be na _{ne}. ²⁴ Lee kadugo na taax_o li na no. Kirisa na ba nu_o fee ti beeri, ni fanha ki beeri, ni sefee ti beeri kyegi wee tuun we ni, na saanra ti kan To Kile mu. ²⁵ Bani li waha l'i waha, Kirisa ya yaa na saanra ti pyi fo Kile ba she wu pen pu beeri tirige le wu to_o no_o ni. ²⁶ Pen wemu wu _{ne} kurogo wo wu ge, wemu na ba gyegi pen pu beeri kadugo yiri ge, wee _{ne} xu. ²⁷ L'a ka Kile kafila wu

ni na: «Kile ya yanmuyo yi beeri tirige le wu tɔɔyɔ nɔhɔ ni.»* Ga li na ka na Kile ya yanmuyo yi beeri tirige le wu tɔɔyɔ nɔhɔ ni, lee wa li shɛɛ na yanmuyo yemu beeri Kile ya tirige na le Yesu tɔɔyɔ nɔhɔ ni ge, na Kile ye pyaa be niɲe ki ɲe yee ni we. ²⁸ Yanmuyo yi beeri ba ba dirige le Kirisa tɔɔyɔ nɔhɔ ni tuun wemu ni; wee tuun wu ni, Kile wemu w'a yanmuyo yi beeri tirige le Jafɔɔ wu tɔɔyɔ nɔhɔ ni ge, Jafɔɔ wu be na wuyɛ tirige wee mu. Lee funɲɔ ni Kile na bye yanmuyo yi beeri ɲuɲɔ ni.

²⁹ Ayiwa, li bu da nago xɔɲɛɛ da ba bye ɲiga na we, wee tuun wu ni, piimu p'a puyɛ batizeni xuu wuu na ge, pee di da ba ɲaha ta lee ni we? Li bu sii ta nago xɔɲɛɛ da ba bye bada we, ɲaha na sipyii di puyɛ kaan pu na batizeni xuu mu we? ³⁰ Wɛeyɛ pyaa kii be do? Ni xɔɲɛɛ da ba bye we, ɲaha na wɛɛ be di wɔyɛ leni farati keree ni tuun beeri ni we? ³¹ Cana cana ne na she naye le xu kpaan ni. Can wu ɲe wii na cebooloo, lemu na ne ye yu yee mu ge, lee li wa me. Wɔ Kafɔɔ Yesu Kirisa wo kariɲɛɛge ki funɲɔ ni, yee p'a ne wo ɲuɲɔ ki yirige. ³² Ne pɛɛn piimu pu bye ne fɛni ba yacoyo ɲe we, Efese kulo li ni ge, zhaanra temu ne le ni pee ni ge, li bu da kanna sipyii ye wo ɲɛnaa na ne lee pye, leke lee di da ba ɲɔ ne na we? Xɔɲɛɛ bu da li da ba bye we, wee tuun wu ni: «W'à li, wɔ da gbuu, bani ɲiga na w'à da xhuu.»* ³³ Yi ganha ba yiyɛ faanna-ɛ de! «Kariɲii niguumɔ w'a zɔsaama kyɛɛgi.» ³⁴ Yi fungɔnyɔ ta sanha, y'i jurumu wu ɲɔ yaha, lee l'a saha! Bani pii wa wà yee te ni, pee ya Kile ce we. Ne

* ^{15:27} Zaburuu 110:1; Zaburuu 8:7   * ^{15:32} Ezayi 22:13

ye yu yi mu, kǎnhǎ y'i li cε na yeeyε pyaa wo shiige ki wa kere.

N'a daa fεε pu wo ceepuuro nivǎrǎ ti keree

³⁵ Ga wa na ba yege na xuu p'i da ba jε jεgana leke na wε? Na ceepuuro teke tuugo ki da ba bye pu mu wε? ³⁶ Yee jε fungǎnyǎ baa fεε dε! Ma bu yashi nugi, wu ya fǎnhǎ wε, wu da ga fin wε. ³⁷ Ma bu yashi le jɪɲε ni, shinma tuugo kemu wu ma ba bye ge, ma jε ma da kee shinma tuugo ke wo shinma kaɲa nugi wε. Ga kee shinma tuugo ke wo shinma pile ma ma nugi. Li na já bye kalapile, kelee yaaga katii wo pile. ³⁸ Shinma tugo kemu k'a taan Kile mu ge, w'a li fin na pye kee shinma tuugo ke wo tige. Kile ya yashi we bεeri pye wa bεeri ni wu tuugo tige. ³⁹ Ali jɪni yanmuyǎ ye ye pyaa bε, yee bε wo ceexaara ti jε nigin wε. Sipya ceexaara jε ti ye, yapǎrǎgǎ bε wo ceexaara jε ti ye, shazhεεε ceexaara jε ti ye, fyaa bε ceexaara jε ti ye. ⁴⁰ Ya bε jε wǎ fugba yanmuyǎ, ya bε di jε wǎ jɪɲε yanmuyǎ. Ga fugba yanmuyǎ ye, yee wo saana li jε li ye, jɪɲε yanmuyǎ ye, yee bε wo saana di jε li ye. ⁴¹ Caɲa ke wo saana le wa li ye, yeɲε ke wo saana le wa li ye, wǎrǎǎ ki bε wo saana le wa li ye. Ali wǎrǎǎ kiyε pyaa bε wo saana li jε nigin wε.

⁴² Mu shiin xujεnε li bε di wa. Sipya ceepuuro ti jε ba shinma pile jε wε, ti bu le jɪɲε ni t'a fǎnhǎ. Ga ti ba jε, ti da vǎnhǎ nige wε. ⁴³ Ceepuuro ti ma le jɪɲε ni na ti ta ti jaha ya kolo, ti fanha bε d'a xǎ, ga ti ba da jε, t'a jε ni baraga ni. Ti ba da le jɪɲε ni, fanha jε ma bye ti ni wε, ga ti ba da jε, t'a jε ni baraga ni. ⁴⁴ Ti ba da le jɪɲε ni, sipya ceepuuro nidiire ti ma bye tii, ga ti ba da jε, Kile

Munaa na jé ti ni. Ba l'a fiinne na jo sipya ceepuuro nidiire wa wà wε, mu shiin li wa na jo Kilε Munaa ya ceepuuro nivɔɔ temu bε kaan ge, tee bε wa wà.

⁴⁵ Lee wuu na l'a ka Kilε Kafila wu ni na: «Κοησ shenshiimε we, wee wemu w'a pye Adama ge, Kilε ya wu yàa, na jiiifεεε munaa le wu ni, na pye sipya.»* Ga kurogo wo Adama we, wee wemu wu jε Kirisa ge, a Kilε di wee pye munaa, lee lemu l'a jñi sicuumɔ kaan ge. ⁴⁶ Wemu w'a fεnhε pa jaha na ge, wee ya ta pye munaa wo wu wε. Ga ceepuuro wo wu w'a fεnhε pa jaha na, lee kadugo na a Munaa wo wu na pa. ⁴⁷ Sipya nizhiimε we, jine puuro ni w'a foro, wee jε jine wo. Sipya shuun wo we, wee wemu wu jε Kirisa ge, wee ya yiri fugba we ni. ⁴⁸ Piimu bεeri p'a foro jine puuro ni ge, pee bεeri jε ba jine puuro wo wu jε wε. Piimu bεeri pu jε fugba wuu pu bε ge, pee bε na ba bye ba fugba wo wu jε wε. ⁴⁹ Ayiwa, wemu w'a yàa ni jine puuro ti ni ge, ba wee wo jaa jε mε wèe na wε, wemu w'a yiri fugba wu ni ge, mu wee bε wo jaa da ba bye wèe na.

⁵⁰ Na cebooloo, yemu na giin di jo ge, yee yi wa mε. Ceepuuro temu ya yàa ni ceexaara ni shishan ni ge, tee da ga já jé Kilε wo saanra te ni wε. Yaaga kemu k'a fɔnri ge, kee da já bye yafɔnhɔbaaga wε. ⁵¹ N'a da kaηmɔhɔnɔ la jo yi mu. Wèe bεeri wa da ba xhu wε, ga wèe bεeri pu da ba jeri ⁵² taapile nigin funηɔ ni, jεkoronɔ nigin funηɔ ni, maga ki saηa mεε li ba foro tuun wemu ni. Kee maga ki mεε li ba foro tuun wemu ni, xuu pu da jε, na bye ni ceepuuro nivɔɔ ta ni, temu ya fɔnri wε. Lee

* 15:45 Zhenεzi 2:7

na ba wèe piimu ta jùlì na ge, wèe na j̄eri, na bye ni ceepuuro niv̄oɔ ti ni. ⁵³ Bani li waha l'i waha, ceepuuro temu ya f̄onri ge, tee ya yaa na j̄eri pye ceepuuro, temu ya f̄onri wε; ceepuuro temu ya xhuli ge, tee ya yaa na j̄eri na pye ceepuuro, temu ya xhuli wε. ⁵⁴ Ayiwa, tee ceepuuro te t'a f̄onri ge, tee ba j̄eri na pye niv̄onh̄obaara; tee ceepuuro te t'a xhuli ge, tee ba j̄eri na pye nixhubaara, wee tuun wu ni jom̄o pemu p'a ka Kilε Kafila wu ni ge, pee j̄o na fa na: «Se ya ta xu na, na wu x̄o fεεfεε.»* ⁵⁵ «ε xu, mii mu wo sefεεε t'i j̄ε wε? ε xu, mii mu wo s̄oɔnr̄o t'i j̄ε wε?»* ⁵⁶ Jurumu baraga ni xu ya fanha taa na sipyii n̄oni, Kilε wo saliya we, wee di fanha kaan jurumu bε mu. ⁵⁷ Ga baraga k'a d̄eri Kilε na, wee wemu w'a se kaan wèe mu wù Kaf̄o Yesu Kirisa mεge na ge.

⁵⁸ Lee wuu na na cebooloo na taan̄jiinεε, yi la le yiyε ni y'i lowagaa ta! Yi da se j̄aha na tuun b̄eri ni, Kaf̄o wo kapyen̄εε ki ni! Yi li cε na labye wemu y'a byi Kaf̄o mu ge, na wee da ba bye tawaga wo bada wε!

16

P'a wari wemu pinne di zhε Zheruzalεmu n'a daa fεε pu tεge ge

¹ Ayiwa na cebooloo, wari wemu y'a da ba binne, na wu yaha kari Zheruzalεmu wo Kilε nagoo pu wo dεge kaa na ge, yi la le yiyε ni yi wu pinne na saha ni na wo nijoyo yi ni, n'a yemu jo Galasi wo n'a daa fεε pu mu wee wari wu pinne gana na ge.

² Ba Dimazhi b̄eri ya n̄o wε, lemu li j̄ε wemu wo

* 15:54 Ezayi 25:8   * 15:55 Oze 13:14

se ge, yi beeri ma kee wolo wolo yaha kabanugo na na saha ni yi wo lada wu ni, kɔnhɔ di ga nɔ wà tuun wemu ni, yi ganha bu da yiri da wu shaa da binnεε wee tuun wu ni wε. ³ Di ba ba nɔ wà tuun wemu ni, sipyii piimu ɲaha y'a da ba bulo ge, di sεmε kan pee mu, y'a lemu pinne ta ge, p'i shε lee kan Zheruzalemu ni. ⁴ Li ba shε da nago l'a naye pyaa ki be kashεε xɔ, na be na binne zhe ni pu ni.

Pɔli na ba ɲaagaa kiimu pye ge

⁵ N'a da ba shε Masedɔni shεen perεgi, di na zhe foro yi na. Bani Masedɔni fiige ki ni n'a da ba doro. ⁶ La wa la ni n'a da zhe piye pye yi mu, kelee na shε wiire ti beeri pye yi mu. Wee tuun wu ni, yi na ba jà na tεge, na na lɔ nɔ na tashεge ni. ⁷ Bani na funɲɔ wa di ba shε yi ɲa ye di doro le tɔɲɲii le ni wε. Ga na funɲɔ ki wa di ba shε tuun wa ta wà yi yiri, ni Kafɔɔ w'a sɔɔ na lee koo yaha kunni.

⁸ Ga lee be na n'a da gori Efese kulo li ni fo Pantekɔti wu wo Kalenε li ba nɔ. ⁹ Bani Kilε w'a kujɔgbɔɔ la mugi wà nε mu na wo labye wu kaa na, ali na li ta na pεen pu be ya ɲεhe.

¹⁰ Timote bu nɔ wà yi na, yi wu co xuuni kɔnhɔ wu ganha bu fya wε. Bani Kafɔɔ wo kapyenεε wu be ya byi ba nε ɲε wε. ¹¹ Yi ganha bu da wu cεrεɲε-ε de! Yi wu tεge wu guri pa nɔ na na ɲaɲiɲe na! Bani nε wu ni cebooloo pu sige. ¹² Wemu wu ɲε wù ceborona Apɔlɔsi ge, nε kunni ya sii wu kemε ɲεeri jo wu pinne ni cebooloo pu ni wu shε yi yiri. Ga nime wo zhe wu ya ta pye wuyε pyaa ɲidaan wε. Wu ba tuun watii ta wemu ya wu faha ge, wu na zhe.

Jomɔ pu taxɔgɔ ni fò mujuu

13 Yi kori yaha ɲi na! Yi n'a daa wu co ni lowagaa ni! Samɔhɔɔ ti pye yi ni! Yi bye ni baraga ni! 14 Y'a yi kapyege ki beeri pyi ni taanɲeege ni!

15 Na cebooloo, y'a li ce na Sitefanasi ni wu puga sheen pu ni, na pee p'a pye Akayi fiige ki n'a daa fee pu shenshiilee. Y'a li ce na p'a puyɛ kan xuuni fefere sipyii pu wo dege wu kaa na. Wee tuun wu ni n'a li shaa yi mu jo 16 y'a yaa na pee sipyii pii shi wo ɲamehe conɪ, piimu beeri p'a pu teri wee labye we na ge, na fara pee be na.

17 Ayiwa Sitefanasi, ni Foritunatusi, ni Akayikusi, pee na pa foro ne na naha, lee ya taan ne ni fo xuuni. Yee baara ya ne fo lemu ni ge, p'a pa lee ɲo fa. 18 P'a ne luu ɲiɲe, na yee be logoo ɲiɲe. Y'a yaa na pii sipyii pii shi shaari pu saama pu na!

19 Azi fiige ki n'a daa fee p'a yi shaari. Akilasi ni Pisisili, ni n'a daa fee piimu p'a puyɛ pinnɛ pee kaban ge, pee beeri ya yi shaari xuuni Kafɔ wo kariɲeege ki funɲo ni.

20 Cebooloo pu beeri ya yi shaari! Y'a yiyɛ shaari ni fefere taanɲeege fo ni!

21 Ne Pɔli ye pyaa k'a we fo we wo kama pu ka na keye yi na. 22 Sipya wemu wu ɲe Kafɔ kaa ya dan ma ni-i ge, Kile wu ma laɲi. «Maranata» lee kori ɲe «Wu Kafɔ, pa!» 23 Kafɔ Yesu wo niime we wu kori yaha ni yi ni. 24 Yee beeri kaa ya dan ne ni Yesu Kirisa wo kariɲeege ki funɲo ni.

KARINĒĒGE NŌMĒE NIVONŌ
New Testament and Shorter Old Testament in
Senoufo, Mamara

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mamara S noufo (S noufo, Mamara)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

  2014-08-10, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

85728ed7-78f8-58e8-8967-0e976c0c2423